

**INFORME DEL PROCÉS
D'AVALUACIÓ DE LA
TITULACIÓ D'INFERMERIA
DE L'ESCOLA
UNIVERSITÀRIA D'INFERMERIA
DE SANT PAU**

Barcelona, novembre, 1999

MEMBRES DEL COMITÈ INTERN

Representants dels alumnes

Diego Caballero Ramírez
Daniel Villegas Encinas

Representants del professorat

Mercè Abades Porcel
Isabel Casanovas Calvet
Bibiana Escuredo Rodríguez
Júlia Esteve Reig
Isabel Fargues Garcia
Maria Gasull Vilella
Montserrat Guillaumet Olives
Josefa Mitjans Galitó

Representant del PAS

María Urbano Garrido

Coordinadora Comitè Intern

Isabel Casanovas Calvet

ÍNDIX

	Pàg.
I. INTRODUCCIÓ.....	5
II. METODOLOGIA.....	6
1 Informació.....	6
2. Constitució del Comitè Intern.....	6
3. Evidències i dades complementàries.....	7
4. Selecció de la mostra.....	7
III. VALORACIÓ DEL PROCÉS.....	10
1. El context institucional.....	10
1.1 Dades generals.....	10
1.2 Evolució i decisions sobre la titulació.....	12
1.3 Punts forts.....	21
1.4 Punts febles.....	23
1.5 Propostes de millora.....	24
2. Metes objectius i planificació.....	25
2.1 Anàlisi i valoració dels objectius.....	25
2.2 Planificació de la titulació.....	29
2.3 Demanda i qualitat de l'accés.....	31
2.4 Anàlisi de la demanda i ocupació de la titulació	33
2.5 Punts forts.....	35
2.6 Punts febles.....	37
2.7 Propostes de millora.....	38
3. El programa de formació.....	39
3.1 Estructura del Pla d'Estudis.....	39
3.2 Programes de les assignatures del pla d'estudis.....	45

3.3 Organització de l'ensenyament.....	47
3.3.1 Els òrgans responsables de l'ensenyament en el Pla d'Estudis.....	47
3.3.2 Període de docència.....	49
3.3.3 L'horari setmanal de la docència.....	50
3.3.4 La planificació d'exàmens finals.....	50
3.3.5 Les pràctiques del pla d'estudis.....	51
3.3.6 Distribució total d'alumnes i indicadors.....	52
3.4 Punts forts.....	53
3.5 Punts febles.....	55
3.6 Propostes de millora.....	56
4. Desenvolupament de l'ensenyament.....	57
4.1 Atenció tutorial.....	57
4.2 Metodologia docent.....	61
4.3 El treball dels alumnes.....	65
4.4 Avaluació dels aprenentatges.....	67
4.5 Coordinació de l'ensenyament.....	69
4.5.1 Coordinació intradepartamental.....	69
4.5.2 Coordinació interdepartamental.....	70
4.5.3 Imatge de la direcció.....	71
4.6 Resultat de l'ensenyament.....	72
4.7 Pràctiques externes d'infermeria.....	75
4.7.1 Centres de pràctiques.....	75
4.7.2 Relacions.....	76
4.7.3 Avaluació.....	76
4.8 Punts forts.....	78
4.8.1 En relació a l'atenció tutorial.....	78
4.8.2 En relació a la metodologia docent.....	78
4.8.3 En relació al treball dels alumnes.....	79
4.8.4 En relació a l'avaluació dels aprenentatges.....	79
4.8.5 En relació a la coordinació de l'ensenyament.....	80
4.8.6 En relació al resultats de l'ensenyament.....	80
4.8.7 En relació a les pràctiques "externes" d'infermeria	81
4.9 Punts febles.....	82
4.9.1 En relació a l'atenció tutorial.....	82
4.9.2 En relació al treball dels alumnes.....	82
4.9.3 En relació a l'avaluació dels aprenentatges.....	83
4.9.4 En relació a la coordinació de l'ensenyament.....	83
4.9.5 En relació a les pràctiques "externes" d'infermeria	83
4.10 Propostes de millora.....	84

5. Alumnes.....	85
5.1 Punts forts.....	87
5.2 Punts febles.....	88
5.3 Propostes de millora.....	88
6. Professorat.....	89
6.1 Tipologia de professorat implicat en la docència.....	89
6.2 Política d'innovació i ajuts a la docència.....	93
6.3 Professorat i desenvolupament de la docència.....	94
6.4 Participació en els òrgans de govern i de gestió.....	95
6.5 Activitats de recerca realitzades pel professorat.....	96
6.6 Punts forts.....	102
6.7 Punts febles.....	104
6.8 Propostes de millora.....	104
7. Instal·lacions.....	105
7.1 Recursos generals.....	105
7.2 Biblioteca.....	107
7.3 Punts forts.....	109
7.4 Punts febles.....	109
7.5 Propostes de millora.....	111
8. Relacions externes.....	112
8.1 Punts forts.....	119
8.2 Punts febles.....	120
8.3 Propostes de millora.....	120
9. Punts forts i punts febles.....	121
9.1 Punts forts.....	121
9.2 Punts febles.....	127
9.3 Consideracions generals.....	130
10. Propostes de millora.....	132
Taules.....	133-152

IV.	AVALUACIÓ DE LA GESTIÓ DE L'ENSENYAMENT.....	153
	1. Gestió del personal.....	153
	1.1 Personal docent.....	153
	1.2 Personal administratiu i de serveis.....	154
	2. Gestió de processos.....	158
	2.1 Disseny del Pla d'Estudis.....	158
	2.2 Captació d'estudiants.....	159
	2.3 Participació PDI en els òrgans de govern i de gestió.....	159
	2.4 Els processos d'eleccions i participació estudiantil.....	160
	2.5 Activitats culturals i d'extensió universitària.....	160
	2.6 Mecanismes de satisfacció.....	161
	2.7 Mecanismes de millora de la qualitat.....	162
	2.8 Punts forts.....	163
	2.9 Punts febles.....	164
	2.10 Propostes de millora.....	164
V.	CONCLUSIONS.....	167
VI.	BIBLIOGRAFIA.....	169
VII.	ANNEXES.....	171

I. INTRODUCCIÓ

La importància del tema de l'avaluació, és quelcom present en el nostre Centre i ha estat una preocupació constant des de l'inici de les nostres activitats docents. La programació i execució de cursos monogràfics sobre avaluació, de capacitació docent i un treball de recerca¹ en aquesta línia a l'any 87 així ho avalen.

L'objectiu principal de la nostra Escola ha estat i és, dur a terme un procés d'ensenyament-aprenentatge de màxima qualitat per tal que els futurs infermers/es* puguin oferir les cures d'infermeria que la societat necessita i demana.

L'avaluació la considerem com un element cabdal per a poder conèixer el grau de compliment d'aquest objectiu, doncs, permet obtenir la informació necessària per a poder fer diagnòstics del procés ensenyament-aprenentatge, dels mitjans necessaris per donar-li suport i alhora possibilita cercar solucions a les deficiències trobades i reafirmar-se amb tot allò que és positiu.

L'avaluació considerada no com un fi sinó com un mitjà per a aconseguir la qualitat desitjada, és doncs imprescindible que sigui present en qualsevol institució que treballi en un projecte de futur. Conseqüents amb la nostra línia de preocupació i millora progressiva en el desenvolupament de la docència, el nostre centre va considerar adient oferir-se voluntàriament per dur a terme el projecte d'avaluació per a la qualitat del Sistema Universitari a Catalunya. Estem convençuts de que aquest procés ens portarà a fer una reflexió sistemàtica i profunda dels diferents elements educatius, la qual cosa ens permetrà fer propostes de millora i els màxims esforços possibles per a dur-les a terme.

* En el present informe s'utilitza indistintament infermeres/s o infermeres per fer esment a aquests professionals.

II. METODOLOGIA

1. Informació

La informació de la participació del nostre centre en l'avaluació de l'ensenyament de la titulació d'infermeria es va dur a terme en reunió de Junta d'Escola en la qual s'hi trobaven representats els professors, els estudiants i PAS.

Després de la jornada de formació organitzada a la UAB per l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari (AQSU) en la qual hi van assistir la directora de l'Escola, la coordinadora de titulació i la coordinadora de recerca, es va analitzar la Guia d'avaluació lliurada per l'AQSU i es va considerar necessari adaptar la Guia d'avaluació a la titulació d'infermeria doncs, el format de la Guia d'avaluació no contemplava l'especificitat de la titulació d'infermeria; aquesta especificitat pensem que ve donada per ser un centre adscrit, pel sistema de pràctiques clíniques i pel no reconeixement de la capacitat investigadora dels professors pel fet de tenir uns estudis de primer cicle amb títol terminal. Per tant era difícil plasmar aquesta informació dins d'un format que no havia contemplat aquestes especificitats. Finalment es va enviar a l'AQSU una proposta de modificació en relació a les pràctiques.

Es va procedir a divulgar aquesta informació tant a alumnes com a professors mitjançant reunions informatives i a demanar representació dels estudiants per formar part del Comitè Intern.

2. Constitució Comitè Intern

El dia 16 d'abril de 1999 es va constituir el comitè intern format per tots els professors a dedicació plena, dos representants d'estudiants i un representant del PAS. La decisió de que en el comitè intern hi haguessin tots els professors a dedicació plena va ser presa per el fet de que al ser solament vuit professors amb aquestes circumstàncies, feia factible poder-los incorporar a tots, aconseguint d'aquesta manera que tothom hi quedés plenament implicat. Com a representats dels estudiants, es van presentar dos alumnes de primer curs. No va ser possible implicar a cap alumne de segon curs, cosa que trobàvem interessant ja que el seu grau de coneixement tant del Centre com de la titulació era més ampli, i si més no diferent que el que podien tenir els alumnes de primer curs. Els estudiants de tercer curs no es van mostrar interessats ja que en aquestes dates estaven a punt d'acabar la carrera i els seus interessos eren més aviat assegurar els resultats dels exàmens i la inserció laboral. Els representants d'estudiants van ser doncs de primer curs, la qual cosa ha resultat molt positiva perquè la seva predisposició i participació ha estat continuada.

3. Evidències i dades complementàries

En la mateixa reunió de constitució del Comitè Intern, es va lliurar a cada membre una fotocopia de la Guia i una altra del Procés d'avaluació. Després es va planificar l'agenda de treball, es van repartir els apartats susceptibles d'avaluació entre els membres del Comitè, i cada un d'ells es responsabilitzà de fer un inventari dels documents que s'havien de recopilar per tal de poder ser considerats com a evidències. En la propera reunió i davant la valoració de la informació recopilada, es considerà necessari obtenir informació complementària, la qual cosa s'ha aconseguit mitjançant enquestes d'opinió a alumnes, exalumnes i professors. (Annex 1, 2, i 3 respectivament) Per l'elaboració d'aquestes enquestes, es va partir d'unes enquestes (de la facultat de Dret), que ens van ser facilitades per l'Oficina de Suport a la Docència de l'UAB, les quals van ser adaptades i modificades per a respondre a les característiques de la nostra situació específica, esmentada anteriorment.

En relació al tema de la inserció laboral i donat que no teníem informació sistematitzada al respecte ens vam plantejar elaborar una enquesta (Annex 2) que ens pogués orientar sobre el nivell i qualitat d'ocupació dels nostres exalumnes. Aquesta no podia ser molt extensa perquè degut al poc temps de que disposàvem, l'havíem de complimentar telefònicament.

Es va planificar l'agenda de treball amb reunions setmanals fins el 2 de juliol. A partir del 12 de juliol les reunions van ser diàries durant una setmana perquè el comitè ja disposava de dades suficients com per a poder reflexionar sobre elles. Aquestes reunions van quedar interrompudes pel període de vacances i es van reanudar el mes de setembre, amb una freqüència d'una reunió per setmana durant tot el mes, i de tres cops per setmana durant el mes d'octubre i fins el 12 de novembre.

4. Selecció de la mostra:

El nombre total d'estudiants precís, s'ha calculat per l'estima d'un percentatge, prenent com a valor de partida d'aquest percentatge el 50%. La precisió exigida per aquest càlcul ha estat del 5% i finalment s'ha assumit que es procediria al càlcul, un cop es tinguessin els resultats, d'un interval de confiança del 95%. Amb aquestes premisses el resultat obtingut permetrà respondre la inferència d'altres paràmetres, donat que s'ha realitzat l'estima per una variable qualitativa (inicialment amb un nivell d'informació menor que una de tipus quantitatiu) i dins d'aquestes la màxima variabilitat possible.

El resultat final obtingut és d'aproximadament el 60% del total d'estudiants. S'ha procedit després a l'extracció aleatòria d'un 60% d'estudiants per cada curs, el que fa un total de 145 subjectes. D'aquests van contestar al qüestionari 128 el que representa un 88.27 % de la mostra calculada.

El programa utilitzat pel càlcul de la grandària de la mostra ha estat el mòdul STATCALC del software EPIINFO V 5.0.

Pel càlcul del nombre de professors vam pensar que al ser 46 el nombre total de professors (a dedicació plena i associats), feia possible passar el qüestionari a tots ells. En quan als professors convidats, sols vam demanar la seva opinió als que havien tingut una col·laboració docent superior a 10 hores, ja que pensàvem que menys d'aquesta dedicació feia que la seva col·laboració amb l'Escola fos molt puntual i potser poc rellevant pel que volíem esbrinar. Amb aquestes característiques sols hi havia dos professors. El total doncs, de professors que vam considerar apropiat per demanar la seva opinió va ser de 48. D'aquests van complimentar el qüestionari 36. Els motius pels quals no vam tenir un 100% de respostes van ser deguts a: dificultat de contactar amb nou professors (vacances, congressos, baixes laborals) i retard en el lliurament dels qüestionaris per part de tres.

En relació al nombre d'exalumnes necessari per a demanar informació respecte al tema de la inserció laboral, vam decidir que fos la totalitat dels exalumnes que havien finalitzat els seus estudis l'any 97-98. Vam considerar contar amb tots ells donat que el nombre total de graduats també ens semblava assumible i no disposàvem de temps suficient per plantejar-nos recollir informació sobre una mostra aleatòria que contemplés exalumnes de promocions anteriors. El nombre d'alumnes que es van graduar va ser de 79, es va telefonar a tots ells i vam obtenir informació sols de 49 . De la resta d'exalumnes sis, ja no vivien al telèfon de contacte, 11 no se'ls va trobar al seu domicili ni tenien contestador per deixar cap missatge; als 13 alumnes restants se'ls va deixar missatge al contestador o a algun familiar, però no es van posar en contacte amb l'Escola

Posteriorment es van explotar les dades de les preguntes tancades, amb el paquet estadístic SPSS/WIN v 8.0 i les preguntes obertes es van codificar per tal de poder establir categories susceptibles de ser quantificades (Annex 4)

Aquesta informació complementària conjuntament amb les evidències de les que disposàvem, han permès al comitè intern un coneixement més profund de la realitat i per tant també un anàlisi més qualitatiu del procés d'ensenyament-aprenentatge i dels mitjans necessaris per dur-lo a terme.

Posteriorment es van du a terme les reunions abans esmentades del Comitè Intern, amb l'objectiu de reflexionar i valorar els resultats obtinguts de cada un dels apartats de la guia.

En el moment actual, i un cop elaborat el preinforme, el posem a disposició de professors, alumnes i PAS per tal de que tots els professionals i usuaris implicats en la titulació puguin donar la seva opinió i fer-hi les al·legacions que considerin oportunes. Així mateix el posem també a disposició dels responsables dels equips d'infermeria dels centres de pràctiques i al delegat de la Universitat al Patronat de l'Escola .

Al finalitzar el plaç d'audiència pública, es reuneix el Comitè Intern per valorar els informes rebuts. Després d'analitzar aquests, es conclou amb l'informe definitiu del Comitè Intern que és lliurat a la Vicerectora de Qualitat de la Universitat Autònoma de Barcelona i a cada un dels membres del Comitè Extern.

III. VALORACIÓ DEL PROCÉS

1. EL CONTEXT INSTITUCIONAL

1.1 Dades generals

Donats els canvis que han anat produint-se al llarg de la història de la professió d'infermeria i dels títols que, en cada moment, han capacitat als seus professionals per exercir la professió, ens ha semblat interessant fer una primera descripció d'aquests canvis, abans d'introduir-nos en la pròpia evolució de la titulació com a diplomatura universitària .

L'any 1857 trobem la primera referència legal (*Ley de Instrucción Pública de 9 de Septiembre de 1.857*) en la que es fa menció dels títols de Practicant i de Llevadora i, a partir de l'any 1915, del títol d'Infermera. Aquest títol, igual que els dos anteriors, s'obté mitjançant examen, per un tribunal constituït a la Facultat de Medicina (*Orden de 7 de Mayo de 1.915*). A partir d'aquest moment es mantenen simultàniament títols diferents: el de Practicant, el d' Infermera i el de Llevadora. Aquesta situació continua fins l'any 1953.

Les característiques de cada titulació eren:

Practicant	Homes. La Formació s'impartia a les Facultats de Medicina. Orientació cap a la medicina i a ser ajudant del metge.
-------------------	--

Llevadora	Dones. La formació s'impartia a Escoles i a Hospitals Maternals. Orientació: ajudar als parts.
------------------	--

Infermera	Dones. La formació s'impartia a Escoles i a Hospitals. Orientació: ajudar, alleugerar, higiene, etc. dels malalts. Destacava la importància de la conducta moral.
------------------	---

Els temaris de la formació del practicant i de la infermera eren molt similars, però la seva orientació estava diferenciada principalment en funció del *gènere* i del paper que s'adjudicava i s'esperava de la dona a la societat:

Rol femení	Professió de caire vocacional.
Vocació	Missió apostòlica.
Concepte d'ajuda	"vocacional-cristià-caritatiu".
Context social	Prestigi d'institucions religioses i paramilitars.

L'any 1953, pel Decret de 27 de juny de 1952, s'unifiquen els plans d'estudi de Practicant, Infermera i Llevadora en un de sol, amb el nom d'Ajudant Tècnic Sanitari (ATS). Els estudis, amb aquest fet, varen adquirir un major nivell, tant en els continguts dels plans d'estudis com en el nivell de requisits previs per accedir-hi. A partir d'aquest moment es va exigir el "Bachillerato Elemental".

Les Escoles d'ATS es van vincular a les Facultats de Medicina:

- Escoles d'ATS masculins, externs, situades a Facultats de Medicina.
- Escoles d'ATS femenins, internats i situades a Hospitals.

Les característiques de la formació eren les següents:

- orientació tècnica-mèdica;
- valoració de la patologia i de la tècnica;
- rol delegat del metge;
- organització del treball per tasques;
- relació teoria-pràctica: teoria 20%, pràctica 80%.

En el context social junt amb els valors, encara presents, de submissió, caritat i obediència (de la infermera / dona) hi ha també un prestigi creixent de la tècnica i del concepte de *salut com absència de la malaltia*. Aquesta situació, junt, amb alguns dels fets succeïts durant els últims anys, com la *Llei Wagner 1935*, la culturalització creixent de la dona i la gran expansió dels hospitals (en poc temps, es van crear 131 hospitals de la Seguretat Social) expliquen l'increment de 31 escoles d'ATS, des de l'any 1955, fins a 169 l'any 1977.

L'Escola d'Infermeria de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau es va crear l'any 1955 i va funcionar com escola d'ATS femenina fins l'any 1977.

1.2 Evolució de la titulació i decisions sobre aquesta

L'any 1977 es va produir la integració dels estudis d'infermeria a la universitat, amb el títol de Diplomada en infermeria, pel RD 2128/1977 del MEC, del 23 de juliol (*sobre la integración en la Universidad de las Escuelas de ATS como Escuelas Universitarias de Enfermería*).

Per la *Orden del Ministerio de Educación y Ciencia, de 31 de Octubre de 1.977 (Directrices para la elaboración de los planes de estudios de las Escuelas Universitarias de Enfermería)*, es van produir canvis significatius com:

- la durada dels estudis va començar a ser de 3 anys i 4600 hores (recomanació de la CEE sobre formació infermera);
- la relació teoria-pràctica es va situar en el 50 %-50 %;
- el nivell d'estudis previs va passar a ser de 8 anys per als d'ATS, a 12 per a Diplomats en Infermeria;
- d'una concepció biologicista es va passar a una concepció integral de la persona;
- orientació a la salut i a l'individu;
- d'un model biomèdic a un model de cures;
- es van incloure matèries com Infermeria Comunitària, Infermeria Geriàtrica, Infermeria Psicosocial, Ètica, (...);
- rol propi diferenciat del rol de col·laboració;
- la salut com quelcom positiu en sí mateix, i no només com a absència de malaltia;
- les escoles es van vincular institucionalment a la Universitat;
- grans canvis polítics, socials, sanitaris, etc. al context social: *Ley General de Educación* (1970), la *Constitució* (1978), la *Llei de Reforma Universitària* (1983), la creació del *Consejo de Universidades* (1985), l'obertura a l'exterior, la crisi del concepte *rol femení-vocació* i el creixent paper de la dona a la societat.

Tots aquests fets obriren un ventall de grans possibilitats per a la professió i per als professionals infermers. Per a les Escoles d'ATS, les opcions eren transformar-se en Escoles Universitàries d'Infermeria o en Escoles de Formació Professional. L'any 1978, pel RD 796/1978, *se aprueba la conversión de la Escuela de ATS del Hospital de la Santa Cruz y San Pablo en Escuela Universitaria de Enfermería adscrita a la Universidad Autónoma de Barcelona.*

A partir de la *Orden de 1 de Septiembre de 1.978, se aprueba el plan de estudios de la Escuela Universitaria de Enfermería del Hospital de la Santa Cruz y San Pablo, dependiente de la Universidad Autónoma de Barcelona*, amb un total d'hores de classe de: 2635 de teoria i 1972 de pràctica (4607 hores, en total).

El pla d'estudis de l'EUI Sant Pau, va ésser sotmès, pel "*Acuerdo del 29 de Julio de 1987, del Consejo de Universidades, por el que se homologa desde la fecha de su impartición el plan de estudios establecido por la UAB para la EUE del Hospital de la Santa Cruz y San Pablo, conducente al título de Diplomado en Enfermería (BOE 240, de 7 de Octubre de 1.987)*", amb les següents modificacions:

- Hores totals: teoria, 1553; pràctiques, 1420; total, 2973.
- Hores reals: teoria, 1553; pràctiques, 1615; total, 3168.

Durant aquests 10 anys, uns dels fets més significatius varen ser l'increment de la formació i l'enfocament vers la salut i a l'individu i, pel que fa als plans d'estudis, la heterogeneïtat entre els plans d'estudis de les diferents universitats i entre les escoles d'una mateixa universitat.

Durant aquest període l'EUI Sant Pau es convertí en punt de referència d'altres centres pel que fa a l'orientació i l'enfocament de la formació infermera.

Durant el període 1987 – 1997, s'inicià una etapa d'anàlisi durant la qual es va realitzar un procés d'avaluació i elaboració de projectes, (*grupo IX, Consejo General de Enfermería*)², que va concloure amb la publicació i l'establiment de les “*Nuevas Directrices Generales Comunes de los Planes de Estudio de los Títulos Universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional*”, i les directrius generals pròpies del pla d'estudis de Diplomats en Infermeria (DI):

- *RD 1497/1987, de 27 de Noviembre, por el que se establecen Directrices generales comunes de los planes de estudios de los títulos universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional.*
- *RD 1466/1990, de 26 de Octubre, por el que se establece el título universitario oficial de Diplomado en Enfermería y las Directrices generales propias de los planes de estudios conducentes a la obtención de aquél.*

El 18 de gener de 1991, es publicaren les *Directrius per la modificació dels plans d'estudis UAB*, aprovades per la Comissió Acadèmica.

A partir d'aquest moment es va constituir la comissió per a l'elaboració del Pla d'Estudis de Diplomats en Infermeria de la UAB. Aquesta Comissió, constituïda per les directores de totes les EUI adscrites a la UAB i actuant com a ponent de la Comissió Acadèmica de la Junta de Govern (CAJG) de la UAB, la Dra. M. Arboix, i com a Presidenta de la Comissió la Sra. J. Esteve i Secretària de Comissió la

Sra. D. Juvinyà, es va fer el lliurament de l'avantprojecte al gener de 1992, que va ser aprovat per la UAB al març de 1992, signat pel Rector de la UAB l'abril de 1992 i publicat al *BOE 81, de 5 d'abril de 1993* com a *Resolución de 15 de Febrero de 1.993, de la Universidad Autónoma de Barcelona, por la que se publica el plan de estudios conducente al título oficial de Diplomado en Enfermería.*

Aquest Pla d'Estudis de Diplomats en Infermeria de la UAB, contemplava:

Càrrega lectiva total de 220 crèdits.
Matèries troncal: 178 crèdits.
Matèries obligatòries: 9 crèdits.
Matèries optatives: 11 crèdits.
Lliure configuració: 22 crèdits.

El curs 1992-93 es va iniciar la posta en marxa d'aquest Pla d'Estudis a totes les EUI adscrites a la UAB.

Apareix, després, el *RD 1267/1994, de 10 de Junio*, que modifica el *RD 1497/1987, de 27 de Noviembre, por el que se establecen las Directrices generales comunes de los planes de estudios de los títulos de carácter oficial, y diversos Reales Decretos que aprueban las Directrices generales propias de los mismos.*

El 19 de juliol de 1994, la UAB publica la *Reforma dels plans d'estudis nous corresponents a les titulacions que s'han d'adaptar a les Directrius comunitàries (Medicina, Infermeria i Veterinària); aquesta adaptació s'haurà de fer abans del començament del curs 1994-95.*

El 29 de setembre de 1994, es va rebre des de la "Secretaría General del Consejo de Universidades, la *Recomendación en relación a la Directriz General Propia del título de Diplomado en Enfermería.*"

El 7 d'octubre de 1994, la Comissió d'Escoles Universitàries d'Infermeria, adscrites a la UAB, va presentar al Vicerector d'Estudis de la UAB la proposta de modificació del Pla d'Estudis de Diplomat en Infermeria per a la seva adaptació a la Normativa Comunitària.

El 10 de juliol de 1995, es lliurà a la comissió d'EUIs de la UAB una còpia de la modificació del Pla d'Estudis que la UAB va trametre a la Secretaria General del Consejo de Universidades per la seva homologació, amb data 8 de febrer de 1995. Aquesta còpia no recollia les propostes fetes per la comissió, així doncs, després de valorar les possibles implicacions del document definitiu enviat, la comissió exposà en una carta al Rector de la UAB, amb data 21 de juliol de 1995, les seves reflexions.

Es va fixar una nova reunió de la comissió d'EUIs de la UAB de 23 de novembre de 1995, s'acordà constituir novament la comissió del Pla d'Estudis de Diplomat en Infermeria, es fixà el calendari de treball amb data màxima de 25 de gener de 1996, i s'acordà també que la implantació es faria global als tres anys, el curs 1996-97.

Càrrega lectiva total de 225 crèdits.
Matèries troncal: 161,5 crèdits.
Matèries obligatòries: 16 crèdits.
Matèries optatives: 25 crèdits.
Lliure configuració: 22,5 crèdits.

El recull de les modificacions per la *Resolución de 22 de Noviembre de 1995, de la UAB, por la que se publica la modificación, así como la adaptación al RD 1267/1994, de 10 de Junio, del Plan de Estudios conducentes al título oficial de diplomado en Enfermería*, es feia al *BOE 2, de 2 de Enero de 1996*.

El RD 2347/1996, de 8 de Noviembre de 1996. Universidades. Modifica el RD 1497/1987, de 27 de Noviembre (RCL 1987, 2607), por el que se establecen las Directrices generales comunes de los planes de estudio de los títulos de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional, así como el RD 1267/1994, de 10 de Junio (RCL 1994, 1635), que modificó el anterior.

El març de 1996, es presentà una proposta de modificació del Pla d'Estudis d'infermeria per a la sol·licitud d'homologació i el maig del mateix any es va presentar la sol·licitud d'homologació - *Solicitud: Modificación del plan de estudios, homologado por la comisión Académica de fecha 28-9-93 (BOE 7 y 10-4-93) Homologación de la adaptación al RD 1267/1994, fecha 15-6-95 (BOE 2-1-96) .*

Aquesta sol·licitud és contestada el 3 de setembre de 1996 per la Secretaria General del Consejo de Universidades (Expd.: 46/96): *La subcomisión de Evaluación de Ciencias experimentales y de la salud, en su reunión del día 23-7-96, condiciona la homologación a que se subsane o justifique, algunas deficiencias entre las que destacaríamos:*

- Debe suprimirse el término “Metodología científica” de la materia obligatoria “Metodología Científica i Bioestadística”.*
- En el Anexo 2-C, pág.1, suprimir “Técnicas de Investigación”.*

Aquestes modificacions responien al no reconeixement de la suficiència o capacitat investigadora per a les titulacions de primer cicle terminal.

El 24 de gener de 1997, la Secretaria General de la UAB, amb carta registrada el 28 de gener de 1997, ens comunica que el Consell General de Diplomats en Infermeria va interposar recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, Sala Contenciós Administratiu, Secció Cinquena, Expedient 00966/96-AR, contra la Resolució de la UAB de data 22 de novembre de 1995, publicada al BOE de data 2 de gener de 1996, pel qual es publica la modificació del pla d'estudis conduent al títol oficial de Diplomat en Infermeria.

La Resolución de 11 de Marzo de 1997, de la UAB, publica la modificación del plan de estudios conducente al título oficial de Diplomado en Enfermería.

El Pla d'Estudis s'estructurà llavors en:

Càrrega lectiva total de 225 crèdits. 123 teòrics i 102 pràctics.
Matèries troncales: 161,5 crèdits.
Matèries obligatòries: 16 crèdits.
Matèries optatives: 25 crèdits.
Lliure configuració: 22,5 crèdits.

El curs 1996-97, s'inicià a les EUI de la UAB amb el Pla d'Estudis modificat (presentat el 1996 i publicat al BOE el gener del 97), però durant aquest període (96-97) el Ministeri es va replantejar el decret de modificacions dels plans d'estudis, en una reunió amb els vicerectors de totes les universitats de l'Estat, els dies 26 i 27 de juny de 1996, en la qual es demanà que presentessin un informe sobre la situació dels plans d'estudis i es preveu modificar-lo, ja que els resultats no són els que s'esperava, no s'han complert els objectius de la Reforma, i en principi els nous plans d'estudis no satisfan a ningú.

El gener de 1997, es va notificar l'Acuerdo de 18 de Diciembre de 1.996, del Consejo de Universidades por el que se formula a las Universidades recomendaciones, en relación a la Organización de los planes de estudios conducentes a títulos oficiales.

El 16 de maig de 1997. (BOE 117), va aparèixer el RD 614/1997, de 25 de Abril, por el que se modifica parcialmente el RD 1497/1987, de 27 de Noviembre, por el que se establecen las Directrices generales comunes de los planes de estudios de los títulos universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional, modificado parcialmente por los RD 1267/1994, de 10 de Junio y RD 2347/1996, de 8 de Noviembre.

L'1 de maig de 1998. (BOE 104), es va publicar el RD 779/1998, de 30 de Abril, por el que se modifica parcialmente el RD 1497/1987, de 27 de Noviembre, por el que se establecen las Directrices generales comunes de los planes de estudio de los títulos universitarios de carácter oficial y validez en todo el territorio nacional, modificado parcialmente por los RD 1267/1994, de 10 de Junio, 2347/1996, de 8 de Noviembre, y 614/1997, de 25 de Abril.

El 27 de gener de 1999, el document per a la revisió dels plans d'estudis, fou aprovat per la Comissió d'Ordenació Acadèmica de la UAB.

Així doncs, durant aquest any 1999, la comissió d'EUIs adscrites a la UAB, hem iniciat novament un procés de revisió i modificació del Pla d'Estudis de la Diplomatura en Infermeria.

Amb aquesta reforma la comissió pretén dos objectius fonamentals:

- I. Aplicar els decrets i normatives publicades al respecte.
- II. Estructurar i organitzar els ensenyaments de diplomant en Infermeria de manera que puguin contribuir a potenciar la millora de la qualitat de la formació

La valoració global que el Comitè fa d'aquesta evolució es sintetitza assenyalant els punts forts i febles:

1.3 Punts forts

- Consolidació de la formació Infermera com a titulació Universitària.

- La reforma dels Plans d'Estudis, de la UAB, duta a terme a partir de l'any 1992, ha propiciat un nivell d'acord i consens entre les EUI de la UAB, prou acceptable.

- Els plans d'estudis de la DI a totes les EUI de la UAB, estan organitzats d'acord a les directrius generals i pròpies del pla d'estudis d'Infermeria. Podem dir que tenen **homogeneïtat**, donada per les matèries troncales, però **sense uniformitat**, ja que cada escola ha decidit ofertar les matèries optatives d'acord a les línies prioritàries o a la filosofia pròpia del Centre. Per altra banda, el fet de que l'alumne pugui decidir i escollir el seu propi itinerari, en tant que escull les assignatures optatives d'acord amb els seus interessos, ens sembla que és positiu perquè democratitza el sistema al permetre la participació activa de l'estudiant en el seu propi currículum

- Les grans etapes d'evolució de la titulació han suposat una millora global de la formació i un procés d'adequació de la formació a les necessitats canviants de la societat. Aquestes han estat:

1953	Títol ATS.
1977	Títol DI.
1977-1987	Homologació pla d'estudis per la UAB per a l'EUI St. Pau.
1987-1997.1	Noves Directrius Generals comuns dels plans d'estudis dels títols universitaris i Directrius Generals pròpies del Pla d'Estudis de Diplomant en Infermeria (DI).

- Els elements clau d'orientació en la reforma dels plans d'estudis que valorem positivament són:

1. El formar un professional generalista, capaç d'actuar en atenció primària, hospitalària, i sociosanitària .
2. L'avenç en la identitat professional infermera i per tant en el desenvolupament del seu rol propi.
3. El canvi d'organització de curs a semestres, si be va comportar moltes dificultats organitzatives, el valorem també com positiu perquè ha simplificat l'organització de les assignatures i de les avaluacions i facilita l'alliberació de matèries a l'alumne.

- Altres punts forts relacionats amb les decisions sobre la titulació han estat:

- Les reunions de treball entre els professors de cada assignatura per modificar crèdits, continguts i enfocament global.

- L'increment progressiu any a any de la docència en grups més reduïts; pràctiques d'aula i de laboratori (pla docent). A l'any 1990-1991, un total de 253 i a l'any 1998-1999, un total de 1410. (Annex 4).
- L'ampliació del programa de formació per els professionals d'infermeria que col·laboren en les pràctiques clíniques, com infermeres/s de referència. Des de l'any 1992 al 1996 van seguir el programa de formació en capacitació docent 286 infermeres de referència. A partir de l'any 1996 fins el 1998 es van realitzar dos cursos més per any amb un nombre de 30 alumnes per curs (segons registre d'inscripcions de Secretaria).

1.4 Punts febles

- Les continues modificacions del pla d'estudis han comportat una manca d'estabilitat, de manera que abans de poder avaluar els resultats, ja havíem de fer noves modificacions.
- El fet de que totes les EUI de la UAB siguin centres adscrits, ha suposat un retard en algunes ocasions per disposar de la informació necessària, així com més dificultat per consensuar les decisions al respecte.
- La lliure elecció de l'alumne, donada la distancia i característiques de centre adscrit, ha estat més teòrica que real . D'altra banda el nostre centre i els nostres alumnes tampoc es poden beneficiar de la riquesa que ofereix tenir, en una mateixa assignatura, alumnes de procedències formatives diferents, ja que els alumnes d'altres titulacions de la UAB no els hi és possible matricular-se a la nostre Escola d'assignatures de lliure elecció, per problemes administratius de la UAB,

- El cost econòmic de les assignatures optatives, a més del fet de que la majoria d'alumnes tinguin que fer la lliure elecció al centre, suposa triplicar el cost de moltes assignatures (grups d'un mínim de 20 alumnes)
- Un altre inconvenient és el fet que un nombre considerable d'alumnes (25%) s'incorporen a primer curs, aproximadament amb un més de retard; aquesta situació esta provocada pel problema de retard en la recepció de les llistes de l'Oficina de Preinscripció així com per la mobilitat posterior (reassignacions, trasllats). Això s'intenta pal·liar amb tutories especials, ja que a vegades hi ha assignatures que estan molt avançades i l'alumne li és molt complicat seguir-la.
- Finalment, és de destacar la impossibilitat de conjugar el impartir una titulació només de primer cicle, amb 225 crèdits i tres anys, amb una normativa comunitària de 4600 hores i una normativa universitària de dedicació de l'alumne de no més de 6h. al dia de presència al centre.

1.5 Propostes de millora

- Modificar la titulació de Diplomata en Infermeria, com títol de només primer cicle i títol terminal, per:

1r Cicle	Títol DI
2n Cicle	Llicenciat en infermeria, i amb accés al 3r cicle.
- La modificació del pla d'estudis de la diplomatura prevista per a ser realitzada durant el curs 1999, es deuria realitzar contemplant aquesta proposta i amb un anàlisi profund i global de la formació infermera .
- Solucionar el tema de la possibilitat de matricular alumnes d'altres titulacions en assignatures de lliure elecció al nostre Centre.

2. METES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

2.1 Anàlisi i valoració dels objectius

L'any acadèmic 1986-1987, es varen complir els 10 anys de la integració dels estudis d'infermeria a la Universitat, el “Consejo de Universidades, grup IX - subgrupo de Enfermería²” va efectuar una revisió del Pla d'Estudi existent i va publicar l'informe denominat *Proyecto de Reforma de la Directrices para la elaboración de los planes de estudio de Diplomado en Enfermería*.

L'Escola Universitària de la Santa Creu i Sant Pau, durant el curs acadèmic 1991-92, va revisar els seus objectius educatius, tenint en compte, l'esmentat informe i els canvis que, a nivell general, tant en l'ordre social, econòmic i polític com educatiu s'havien produït en la societat (veure Introducció a Guia de l'Estudiant any 93-94. Annex 5) . A més, tot i tenint en compte les *Lleis de Reforma Universitària i la Llei General de Sanitat*, els canvis més destacats podrien resumir-se en els següents apartats:

Salut
<ul style="list-style-type: none"> - L'augment de l'expectativa de vida, el que fa que la nostra societat tingui cada dia un major nombre d'ancians amb problemes de salut. - La necessitat d'atendre a un grup cada vegada més gran de persones en edat productiva amb minusvàlues físiques greus degudes als accidents de trànsit.

- L'increment de malalts crònics que precisen atenció a la comunitat.
- L'aparició de noves patologies, sorgides a causa dels actuals sistemes de vida.
- Els problemes de salut causats per estils de vida, com l'abús de medicaments, l'alcoholisme, la drogaaddicció, el tabaquisme, l'estrès etc.

Llei general de Sanitat del 25 d'abril 1986

- Indiscutiblement ha tingut implicacions en els professionals de salut ja que pel seu compliment, ha estat necessari que els professionals de salut tinguessin una preparació específica per fer front a les tendències de la nova llei i especialment a l'estratègia de l'atenció primària.

Salut per a tots a l'any 2000

- En la reunió de Febrer de 1980, els 32 països que formaven la Regió Europea de l'Organització Mundial de la Salut, varen adoptar uns objectius per obtenir la salut per tota la població a l'any 2000. Els varen agrupar en:

1. Relacionats amb la millora de la salut.
2. Relacionats amb l'estil de vida.
3. Relacionats amb les cures de salut apropiades.
4. Mesures per a promoure el canvi, com la preparació del personal de salut, enfocaments interdisciplinaris, interacció del sistema de salut, sistema educatiu i investigació.

Marc conceptual d'infermeria

- La determinació d'un marc conceptual d'infermeria és una premissa indispensable pel desenvolupament de l'educació en infermeria.

- L'EUI de Sant Pau va definir els conceptes d'ésser humà, salut, cuidar i atenció d'infermeria (veure Filosofia. *Guia de l'Estudiant annex 5*).

La valoració global d'aquest apartat és:

Pensem que els objectius estan ben especificats i que el nivell de coneixement, respecte a les metes, objectius i planificació de la titulació per part dels alumnes és correcte, ja que estan descrits a la guia de l'estudiant (93-94) que reben tots els alumnes (Annex 5). D'altra banda l'opinió expressada pels professors a la pregunta número vuit de l'enquesta, demostra que el 91.7% d'ells coneixen molt bé l'objectiu final de la titulació.

El claustre de professors ha revisat des del 1992 els objectius generals (Annex 5) d'una manera sistemàtica, tenint en compte els canvis del Pla d'Estudis. La valoració general dels mateixos, basant-se en els diferents sistemes d'avaluació, tant teòrics com pràctics, descrits a l'apartat **4. Desenvolupament de l'ensenyament** permet afirmar l'assoliment dels objectius nº 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 11.

Els objectius 9 i 10, han presentat més dificultats pel seu assoliment per circumstàncies externes com: dificultats de poder treballar en equip (per la poca cultura *real* que hi ha) i el no reconeixement, per part de l'estructura acadèmica de la suficiència investigadora dels titulats de 1er cicle, la qual cosa fa que es disposi de menys mitjans, recursos o ajuts per poder-la dur a terme.

Els objectius 13 i 14 no poden ser valorats perquè no s'ha fet una avaluació sistemàtica dels mateixos un cop els alumnes han finalitzat els seus estudis, i pel que fa al número 12, disposem d'informació parcial, ja que hem recollit dades dels graduats del curs 97 – 98.

2.2 Planificació de la titulació

Entre les raons que van justificar la implantació de la titulació, trobem:

- El *Proyecto de Reforma de las Directrices para la Elaboración de los Planes de Estudios de Diplomado en Enfermería* del Consejo de Universidades. Grupo IX. Subgrupo de Enfermería², en el que s'afirmava que: la *Llei de Reforma Universitària*, la *Llei General de Sanitat* així com el *Proyecto de reforma de las Enseñanzas Medias*, son fruit dels canvis que en els darrers anys es venen experimentant en la Universitat, la Sanitat i l'Educació en general.

- En els 10 anys transcorreguts des de la integració dels estudis d'Infermeria a la Universitat, es van produir una sèrie de canvis socials, econòmics, polítics i educatius que varen fer necessària una revisió dels plans d'estudi. Els canvis a destacar des de la perspectiva de la salut han estat descrits a l'apartat anterior.

- Per altra banda, la promulgació de la *Llei de Reforma Universitària* va oferir el marc educatiu on es podia enquadrar els estudis d'infermeria.

- La Comunitat Econòmica Europea recomanà que: *els estats membres asseguraran que el conjunt del programa d'ensenyament es troba sota la responsabilitat i la direcció del personal d'infermeria de l'escola o de una institució d'ensenyament reconeguda per l'autoritat competent i segons la legislació vigent*, establint un currículum per a les infermeres responsables de cures generals d'una durada de 4.600 hores, repartides entre ensenyaments teòrics i clínics, definint cada una d'elles de la següent forma:

Ensenyament Teòric. Formació en cures d'infermeria, mitjançant la qual els estudiants adquireixen els coneixements, la compressió, les aptituds i les actituds professionals necessàries per planificar, prestar, i avaluar les cures globals de salut.

Ensenyament Clínic. Formació en cures d'infermeria mitjançant la qual els estudiants aprenen, dins de l'equip, i en contacte directe amb l'individu sa o malalt i/o una col·lectivitat, a planificar, prestar i avaluar les cures infermeres requerides a partir dels coneixements i aptituds adquirides.

Pel que fa a la tipologia del perfil de formació, hem de fer referència obligada a què la *Comissió d'Estudis per a l'Elaboració de l'Avantprojecte de Pla d'Estudis per a l'obtenció del títol de DI de la UAB, al gener de 1992* (Annex 6) tenint en compte el *Proyecto de modificación de las directrices para la elaboración de los planes de estudio de Diplomado de Enfermería²* i els canvis esdevinguts en el nostre país, ja varen definir el perfil dels ensenyaments de la següent manera:

- Els ensenyaments s'orienten cap a la formació d'un/a infermer/a capaç d'afrontar les necessitats de salut i malaltia dels individus i grups i aplicar les cures d'infermeria adients tenint en compte els patrons socioculturals, les possibilitats dels país, la legislació vigent i el seu propi desenvolupament personal.

- Deuran capacitar-lo/la per a prestar cures d'infermeria a l'individu, a la família, i a la comunitat, tant en situació de salut com de malaltia, orientant aquestes cures cap a la protecció de la salut, la prevenció de la malaltia, l'atenció als malalts i la rehabilitació, participant en l'equip de salut i organitzant i avaluant les funcions pròpies d'infermeria.

2.3 Demanda i qualitat de l'accés

Al nostre centre, la demanda sempre ha estat molt superior a l'oferta (Taula 2). La mitjana d'oferta en els últims 6 anys ha estat de 76.6 places i la mitjana de la demanda de 1508 .

No obstant, a partir de l'any 1997-98 i coincidint amb la disminució global de la demanda d'estudiants a la universitat també hi ha una disminució progressiva de la demanda al nostre Centre. (Annex 7)

Cal destacar, a més, i respecte al període actual, que la mitjana de la nota de tall té un increment més marcat en la via d'accés de FP (PAAU 6.5 vs. FP 8).

Per altra part, als centres no disposem de la informació respecte l'evidència de les opcions, ja que la oficina de preinscripció no l'ha enviat, però la nostra valoració és que els estudiants d'infermeria demanen majoritàriament en primera opció aquests estudis. De fet la resposta dels alumnes a la p. 7 del seu qüestionari (Annex 1) en la que se'ls demanava *la raó principal per estudiar aquesta diplomatura*, el 70.3 % contestava *per vocació*. La diferència per tant no és d'opcions de titulació sinó d'opcions de centres on cursar la titulació.

La mitjana d'alumnes matriculats en el nostre centre des de l'any acadèmic 93 / 94 és de 80 (Taula 2). En relació a aquesta mitjana la tipologia d'accés que tenim respon a les següents característiques:

Majors de 25 anys.	3.69 %
Altres vies	2.08 %
FP	30 %
Districte compartit	1.25 %
PAAU	62.98 %

Creiem que el fet de que s'ocupin totes les places reservades per la via FP, i ho facin amb una nota de tall tant alta (8-9), podria ser degut a que l'accés a aquests estudis és considerat una manera de promocionar-se en la seva feina i/o una manera d'accedir a la universitat. Hem de considerar que, dels alumnes que treballen, un 23.4 % ho fan amb feines relacionades directe o indirectament amb la infermeria (p. 6).

No obstant, com a part positiva d'aquesta situació trobem la diversitat que aporten les diferents experiències i formacions, tot i que, si bé en algunes matèries es detecten diferències en el nivell de coneixements segons la via d'accés (FP i >25 anys – com p. ex. *Estadística i Estructura i Funció dels Cos Humà* -) i que dificulten el seu seguiment, la nostra percepció és que aquest fet no produeix diferències en el resultat final dels estudis de la titulació.

Pel que fa a les variacions en la matriculació, destacar que aquesta es manté pràcticament estable des de l'any 93 / 94 fins el 97 / 98. En aquest període es va acordar amb la UAB adequar la capacitat del Centre al número d'alumnes que l'Oficina de Preinscripció ens adjudica cada any.

Per altra banda, i en relació a la qualitat acadèmica dels alumnes del nostre centre, ens remetrem un altre cop a la nota de tall. El major nombre d'alumnes de la via PAAU *entren* a totes les opcions amb notes de entre 6 i 7 i per FP entre 8 i 9.

A més, els resultats de les enquestes dels alumnes demostren l'alt nivell de motivació per la titulació d'infermeria com ja s'ha esmentat anteriorment. L'interès i participació dels alumnes a les classes és valorat pels professors com el vuitè millor aspecte de la titulació, a la p. 43 del seu qüestionari (Annex 1).

2.4 Anàlisi de la demanda i ocupació en la titulació (Taula 2)

Donat que no teníem informació respecte aquest apartat, ens vàrem plantejar l'elaboració d'una enquesta que no fora molt extensa, que pogués ser passada telefònicament i que ens orientés sobre el nivell i qualitat d'ocupació dels nostres exalumnes. Per tant, les valoracions d'aquest apartat seran en base a les dades obtingudes de l'esmentada enquesta.

Es van telefonar a 78 alumnes que van acabar la carrera l'any 97 / 98 i fou contestada per 49 d'ells, el que representa un 62.8 % del total. De la resta d'alumnes, sis ja no responien al mateix telèfon de contacte, 10 no varen ser trobats al seu domicili ni tenien contestador i als 13 alumnes restants se'ls va deixar un missatge al contestador o a algun familiar, però no es van posar en contacte amb l'Escola.

Les característiques demogràfiques d'aquests exalumnes són: *població jove* ja que el 73.5 % tenien *entre 21 i 24 anys*, i el 20.4 % *entre 25 i 28* al moment d'acabar la carrera; la majoria són *dones* (89.8 %) i han cursat la carrera en *3 anys* el 95.9 %.

En relació a la inserció laboral, la majoria *han treballat* (95.9 %) per bé que els que no ho han fet ha estat perquè *no han trobat feina*. S'observen diferències en els contractes laborals; el més freqüent és el *d'un a tres mesos a l'estiu i setmanes o dies solts durant la resta de l'any* (32.7 %); el segueix el *de tres a sis mesos concrets* amb un 18.4%; després el *d'un a tres mesos concrets* amb un 12.2 % i el 10.2 % han tingut contractes *de més de sis mesos solts*.

Cal destacar que només el 4.1 % i el 8.2 % han tingut *contractes d'entre tres i sis mesos o més de sis mesos consecutius*.

Pel que fa a l'interès en estudiar una altre carrera, sembla que no ha estat massa important per els nostres exalumnes, ja que el 87.8 % d'ells manifestava no haver-ne començat cap altre, si be el 73.5 % han volgut seguir aprofundint en la pròpia disciplina i han estudiat diferents *cursos de postgrau*.

Els que han decidit estudiar una altre carrera s'han decantat principalment per *Medicina*. Al pregunta'ls-hi el motiu pel què ho han fet, la resposta va ser unànime: tots ells ja volien estudiar medicina com a primera opció però no van tenir la nota suficient per poder-hi accedir.

En relació als centres on els hi van ofertar treball, sembla que majoritàriament ha estat als *hospitals* doncs un 73.5 % dels que han treballat ho han fet en aquest àmbit, seguit d'un 14.3 % que han treballat en *clíniques privades*; un 6.1 % han treballat en *centres* socio-sanitaris, mentre que només un 2 % ho han fet en *centres d'Atenció Primària (CAP)*.

En relació a si el centres on els hi ha donat treball els hi ha demanat on havien estudiat, el 87.8 % manifesta que *sí*, mentre que la resta diu que *no els hi van demanar perquè ja ho havien inclòs en el currículum*. Per últim el 71.4 % pensa que el fet d'haver estudiat a l'Escola de St. Pau els ha afavorit el trobar feina, mentre que el 32.7 % manifesta que *no pensen que aquest fet els hagi ni afavorit ni desfavorit*.

2.5 Punts forts

- Pel que fa al apartat d'objectius pensem que, per una banda és molt positiu que els objectius generals de la titulació reflecteixen els ideals del *bon fer* en infermeria i per una altra, que són suficientment específics i coneguts tant pels estudiants com pels professors implicats en la docència.
- La gran majoria de professors (un 91.7 %) manifesta tenir clars els objectius de la titulació (p. 8), el que reforça i influeix molt positivament en que la docència impartida es dirigeixi a la consecució dels objectius generals de la titulació.

- Destaquem també l'enfocament humanista de la titulació, ja que contempla l'ésser humà des de la perspectiva holística la qual cosa està directament lligada a la filosofia de cures d'infermeria que adoptem.

- La nova titulació va permetre l'adaptació dels continguts de la titulació a les necessitats de la població pel que fa a les cures d'infermeria que precisa..

- En relació a l'anàlisi i ocupació en la titulació de la mostra esmentada hem valorat com a positiu els següents punts:

- El 95.9 % dels alumnes estudiïn la carrera amb els anys previstos, la qual cosa evidencia la viabilitat de la titulació en relació a la seva durada.

- El 95.9 % dels alumnes trobin alguna feina com infermeres/s el primer any després d'haver acabat la carrera, per bé que en la majoria de casos són feines esporàdiques.

- El 89.8 % dels diplomats no hagin canviat de carrera i que hagin continuat estudiant cursos de postgrau, el que fa pensar que no sols estan contents de l'elecció que van fer, sinó que la majoria d'ells volen continuar aprenent i aprofundint en la pròpia disciplina (73.5 %).

- Els alumnes que decideixen canviar de carrera (12.2 %) no és degut a que no trobin la professió d'infermeria d'interès, sinó que era una opció prèvia a la que no van poder-hi optar per la nota de tall; també sembla un punt fort el que tots ells manifesten haver'ls-hi agradat la titulació.

- És important per qui contracta, saber on han estudiat la carrera (87.8%) i que això pugui influir a l'hora de trobar feina, com opinen els exalumnes enquestats en un 71.4% dels casos.

2.6 Punts febles

- En relació als objectius generals, alguns d'ells poden semblar ambiciosos donada la realitat assistencial que dificulta el seu assoliment.

- Manca d'informació dels objectius 13 i 14 dels graduats (Annex 5).

- De les dades demogràfiques que hem recollit en l'enquesta als graduats trobem un desequilibri pel que fa al gènere, ja que només un 10.2 % d'alumnes son homes i que d'aquests un 8.2 % han triat la titulació d'infermeria com a pont per a poder estudiar Medicina. Pensem que aquelles professions que per característiques socials i culturals estan esbiaixades pel que fa al gènere, no tenen les mateixes possibilitats d'enriquir-se mútuament que les que mantenen un equilibri en aquest sentit, donat els valors (i altres elements) diferenciats que s'observen en la nostra societat en aquests aspectes.

- El motiu pel qual els exalumnes que no han treballat sigui per no haver trobat feina. (per bé que en un percentatge molt petit 4.1 %)

- El fet de què no hi hagi cap contracte fix i molt pocs de mesos consecutius

- El que només un 2 % dels exalumnes treballin en CAPs i un 6 % en socio-sanitaris, ja que l'objectiu principal de la titulació es formar generalistes capaços d'oferir cures d'infermeria tant en l'àmbit hospitalari com en aquests àmbits esmentats. Això, per altra banda, sembla coherent amb la distribució de l'ocupació en el sistema sanitari actual.

- Manca d'informació dels alumnes post-titulació pel que fa a la inserció laboral, formació i participació en el desenvolupament de la professió.

2.7 Propostes de millora

- Obtenir informació de forma sistemàtica respecte als objectius generals nº 12 i 13, de manera que es tingui informació respecte la inserció laboral, la formació i la implicació dels postgraduats en el desenvolupament de la professió.

- Obrir una borsa de treball, i fer-ho saber al màxim d'institucions possibles per tal de facilitar al màxim la inserció laboral.

- En l'actualitat creiem que l'objectiu nº 14 no hauria d'estar inclòs en els objectius generals de la titulació, ja que aquest objectiu és tant sols una etapa dins el procés de formació de l'alumne.

3. EL PROGRAMA DE FORMACIÓ

3.1 Estructura del Pla d'Estudis

El pla d'estudis vigent³, va modificar el pla d'estudis anterior⁴ (1993) de la següent manera:

- Un augment global de la càrrega lectiva de 5 crèdits.
- Una disminució de la troncalitat de 9.5 crèdits.
- Un augment de l'optativitat de 14 crèdits.
- L'adaptació del percentatge de la lliure elecció al 10 % dels nous crèdits totals, el que va significar un augment de 0.5 crèdits.

	Crèdits (any 1993)	Crèdits (any 1997)
Total del Pla d'Estudis	220	225
Matèries troncal i obligatòries	187	177.5
Matèries optatives	11	25
Crèdits de lliure configuració	22	22.5

Respecte les matèries troncal, les següents han sofert modificacions:

- *Estructura i Funció del Cos Humà* ha disminuït en 3 crèdits (de 13 a 10). Aquests 3 crèdits han passat a una altra assignatura optativa, la *Biologia Humana*.
- Dels 24 crèdits de *Fonaments d'Infermeria*, tres passen a una altra matèria obligatòria, *Història de la Infermeria*, amb tres crèdits; en total disminueix 7 crèdits (de 24 a 15 +3).
- La *Infermeria Materna* amb 7 crèdits i la *Infermeria del Nen i de l'Adolescent*, amb 8 crèdits, passen a constituir una única assignatura de 15 crèdits denominada *Infermeria Maternoinfantil*.
- Per adaptar-nos a les directrius generals pròpies del Pla d'Estudis, *Legislació i Ètica en Infermeria* passa de 3 a 2,5 crèdits.

- *Infermeria Psicosocial II*, amb 4 crèdits, desapareix com assignatura troncal i es crea una altra assignatura obligatòria, denominada *Relació d'Ajuda en Infermeria*.

Respecte a les matèries obligatòries:

- Per indicació de la Secretaria del Consell General d'Universitats es canvia la denominació de la matèria *Metodologia Científica i Bioestadística per Bioestadística*, conservant el mateix nombre de crèdits.
- Apareixen dues noves assignatures obligatòries: *Història de la Infermeria*, de 3 crèdits i *Relació d'Ajuda en Infermeria*, de 3 crèdits.

Respecte a les matèries optatives, es diversifica l'oferta augmentant el nombre de matèries i s'incrementa el número de crèdits totals ofertats, passant de 50 a 62.

Per tant, la càrrega lectiva global és de 225 crèdits, distribuïts de la següent manera:

- Matèries troncal i obligatòries: 177.5 crèdits (78.8 % del total).
- Matèries optatives: 25 crèdits (11.12 % del total).
- De lliure configuració: 22.5 crèdits (10 % del total).

Aquests crèdits fan un total de 4470 hores, que es descomponen de la següent manera:

- 1510 hores que corresponen a 151 crèdits troncal, obligatoris d'universitat i assignatures optatives i de lliure configuració. Cada crèdit equival a 10 hores.
- 2960 hores que corresponen a 74 crèdits de pràctica clínica. Cada crèdit equival a 40 hores.

El període de duració de la titulació és de mínim 3 anys acadèmics. El pla d'estudis s'organitza d'acord amb les directrius generals i pròpies del pla d'estudis d'infermeria. No s'exigeix treball o projecte de fi de carrera.

Per altra banda, s'atorguen crèdits per equivalència a:

- Treballs acadèmicament dirigits e integrats en el pla d'estudis.
- Estudis realitzats en el marc de convenis internacionals subscrits per la universitat.

El fet de què l'orientació del perfil de formació sigui de caire generalista implica la inexistència d'especialitzacions o itineraris en la titulació.

La diplomatura d'infermeria és una titulació sotmesa a diverses normatives difícils de compaginar. Per una banda, la normativa universitària que situa els estudis d'infermeria en un primer cicle (2600 hores). D'altra banda la normativa de dedicació de l'estudiant que fixa en sis hores com a màxim la seva dedicació diària al centre amb la peculiaritat que d'aquestes només tres poden ser de teoria i la normativa comunitària que li exigeix el compliment de 4600 hores en tres anys, encara que aquesta dedicació signifiqui una càrrega de segon cicle.

En relació a l'aportació de la universitat,

- valorem positivament el nivell d'obligatorietat, donat que potencia el desenvolupament professional en una mateixa línia;
- el nivell d'optativitat ens sembla adequat per tal de mostrar la filosofia i línies del centre;
- el nivell de lliure elecció és suficient per tal de què cada alumne pugui individualitzar el seu currículum.

L'alumne té la possibilitat d'assolir la titulació en una temps acadèmic assequible (Taula 8).

També valorem de forma positiva que al Pla d'Estudis s'hagi equilibrat la relació entre teoria i pràctica, ja que això ha permès ampliar la fonamentació teòrica d'aquesta. A més, valorem molt positivament l'alt nivell d'especificitat de les pràctiques de cada programa.

En quant al procés intern de disseny del pla d'estudis, comentar que els caps d'àrea docents participen en aquest disseny i la implementació del mateix.

El perfil de formació assumit per la titulació és d'infermera generalista, capaç d'actuar en l'àmbit de l'atenció primària, hospitalària, i socio sanitària.

Pel que fa a les dades referents a la distribució del nombre total de crèdits (Taula 3):

- pensem que no tenim desajustaments significatius entre optativitat de l'alumne, optativitat ofertada, nombre total d'alumnes i seqüencialitat de les matèries dins el pla d'estudis;
- les matèries del Pla d'Estudis van dirigides a aconseguir els objectius generals d'aquest;
- s'ofereixen més crèdits d'assignatures optatives que les que ha de cursar l'alumne; això facilita que l'alumne pugui cursar els crèdits de lliure elecció al centre i disminueix, en gran mesura, els inconvenients que es deriven de la llunyania del nostre centre respecte al campus.

- per altra part, no hi ha números clausus per matricular-se a assignatures optatives; a més, en algunes assignatures, com per exemple *Informàtica*, en que el número d'alumnes matriculats és molt alt, s'ha optat per formar diversos grups.

- la seqüencialitat la valorem com a correcta i es basa en els següents criteris:

1. Les assignatures prerequisit per altres, es planifiquen abans d'aquestes.

2. Es planifiquen assignatures instrumentals i de coneixements bàsics i generals que permeten entendre el funcionament de la persona sana a nivell bio-psico-socio-cultural així com la història i fonaments bàsics de la professió.

3. Després es segueix amb les assignatures que permeten conèixer i oferir cures d'infermeria a la persona malalta considerant tots els problemes que es deriven del seu estat de salut.

4. Per últim, es planifiquen les assignatures específiques per a grups d'edat que tenen respostes de salut i cures d'infermeria diferents per aquest motiu.

Pel que fa a les assignatures optatives, s'ofereixen amb una seqüencialitat que facilita la seva comprensió, en la mesura que es planifiquen després o paral·lelament a la impartició de les assignatures que les hi donen suport; de tota manera al no existir prerequisits, l'alumne pot matricular-se quan vulgui, la qual cosa li pot comportar un cert nivell de dificultat en la comprensió de la matèria.

Pel que fa a la semestralitat o anualitat de les assignatures i a banda de les normatives universitàries, es té en compte que les assignatures amb pràctica clínica tinguin un període de docència anual, per tal de poder disposar dels llocs de pràctiques suficients i específics per a cada assignatura.

L'assignatura de Treball pràctic està planificada com la última activitat de l'alumne abans d'acabar la carrera. Si bé l'alumne la podria cursar mitjançant un treball, tots ells prefereixen cursar-la a l'àmbit clínic que han escollit, en la majoria de casos; el fet de què sigui l'última activitat de l'alumne abans d'acabar la carrera ha estat molt ben valorat tant pels alumnes com per els professors, ja que permet la integració global a un equip de treball i facilita la posterior inserció laboral dels alumnes.

Aquestes informacions es veuen corroborades per l'opinió que els alumnes i professors han manifestat en les enquestes (Annexes 1 i 3) on es pronuncien sobre:

- l'adequació del Pla d'Estudis de cara a la seva formació com a professional (p.14), amb un 88.2 % que el valora entre *molt bo* i *bo*;
- un 77.3 % valora com a *correcte* el nombre d'assignatures per curs (p.17);;
- respecte l'adequació de les hores de classe (p.18), un 69.5 % el valora com a *adequat*;
- i respecte la programació dels exàmens de cara a la presentació de l'alumne a tots els mateixos (p.38), un 83.6 % dels casos la valora entre *molt bé* i *ben realitzada*.

3.2 Programes de les assignatures del Pla d'Estudis (Taula 4)

En l'elaboració del programa participen el professor titular, com a responsable de l'assignatura, i els altres professors associats de la mateixa . És aquesta estructura flexible la que permet donar abast de forma òptima a la totalitat dels grups i continguts a impartir per a cada assignatura, junt amb la coordinació intradepartamental, destacada pels professors en un 88.9 % dels casos, a l'hora de desenvolupar el programa (p. 11).

En els programes (Annex 8) apareixen els continguts que s'impartiran a l'assignatura, seguint la seqüència lògica interna en la que seran exposats, és a dir d'allò més bàsic a allò més complex i d'allò més general a allò més particular.

Un cop elaborats, cada programa es lliura als alumnes a l'inici de cada assignatura, i es comenten de forma oral, el seu desenvolupament, els seus objectius, la bibliografia i els criteris d'avaluació.

L'acceptació dels programes és, en general, satisfactòria, i el fet de que l'assistència a classe sigui majoritària sembla que així ho corrobora.

No es produeix l'efecte de la variabilitat ja que, o bé només existeix un únic grup per assignatura, o bé els diferents professors d'una assignatura imparteixen continguts diferents, prèvia coordinació per tal d'evitar repeticions innecessàries.

En quant a la relació amb els objectius de la titulació, comentar que en general les assignatures es vinculen global o específicament a diversos objectius generals de la titulació. En altres casos, molt concrets, la relació amb els objectius generals no és estricta però els continguts que en aquestes assignatures s'imparteixen, ajuden a aconseguir una formació i pràctica clínica de millor qualitat.

En general, l'extensió dels programes és adequada al programa lectiu i les demandes de treballs que se'n deriven als alumnes són considerades per aquests entre molt i bastant adequades, en un 85.2 % dels casos (p.34).

Els programes, es sotmeten a revisions periòdiques, en alguns casos anuals o en altres més continuades, i les actualitzacions s'adapten al programa docent que correspongui. (p. ex. en forma de comentari d'articles d'investigació). *Un 96.7 % dels programes han estat considerats per als professors, com a modificats des de l'any 1992, dels quals només un 16.7 % ho ha estat per raons de canvi legislatiu (p. 10).*

La valoració global dels alumnes respecte a la formació que aquests programes els proporcionen (p. 15), en la que *un 82 % els consideren entre molt i bastant adequats, reforcen l'opinió del centre en aquest sentit.*

Per totes aquestes raons creiem, per tant que hi ha un interès i sensibilitat especial en el centre en relació a la programació de les assignatures, i a la diversificació de recursos per tal de complir amb la totalitat dels programes.

3.3 Organització de l'ensenyament

3.3.1 Els òrgans responsables de l'ensenyament en el Pla d'Estudis

Òrgans de govern	1993 / 1994	1998 / 1999
Patronat R.D. 298 / 1986	Sí	Sí
Director R.D. 298 / 1986 (25-II) D.O.G. 754	Sí	Sí
Equip Directiu	Comissió de Direcció: - Director - Coordinadors/-es	Caps d'Àrea Docent a dedicació de temps complert.
Àrea Docent	Responsable d'Assignatura	Cap d'Àrea Docent
Coordinació	Coordinador/-a de 1er curs Coordinador/-a de 2n curs Coordinador/-a de 3er curs	Coordinador/-a de la titulació Coordinador/-a de recerca
Junta d'Escola	Junta de professors: - Directora - Coordinadors/es - Responsables d'assignatura - Professors a dedicació plena - Dos representants professors a dedicació parcial - Tres representants dels estudiants - Un representant del personal d'administració i serveis de l'escola	Junta d'Escola: - Directora - Coordinador/-a de titulació - Coordinador/-a de recerca - Caps d'Àrea Docent - Professors a dedicació plena. - Representants de professors a temps parcial - Representants dels alumnes - Representant del personal d'administració i serveis

Fonts d'informació: guia de l'estudiant 1993/1994 (Annex 5), de la guia de l'estudiant 1998/ 1999 (Annex 9) i document de Reorganització de l'EUI Sant Pau, 1997 (Annex 10)

La creació de l'Àrea Docent , com a òrgan bàsic responsable de l'organització de l'ensenyament, ha suposat un augment de la responsabilitat sobre la docència, així com una major homogeneïtat entre les diferents assignatures de l'àrea. Les competències dels diferents òrgans responsables de l'organització de l'ensenyament estan clarament definides al punt **4.5 Coordinació de l'ensenyament**.

A més a més, els professors, valoren molt positivament les actuacions que es desprenen d'aquests òrgans. Les següents dades, són un llistat de les valoracions respecte aquests òrgans (ordenats jeràrquicament), els resultats de les quals reforcen la consideració de l'eficiència i operativitat en l'actuació d'aquests:

- els docents valoren, en un 96.7 % dels casos, que *sempre han rebut l'ajuda sol·licitada* de la direcció (p. 39);
- en un 80.6 % dels casos, fan la mateixa valoració respecte la coordinadora de la titulació (p.26);
- el mateix percentatge ho fan respecte a la coordinació de l'assignatura, la qual és reconeguda com a *existent* en un 91.4 % dels casos. (p.11).

Els alumnes, per la seva part, valoren els efectes de les actuacions d'aquests òrgans de la següent manera:

- en un 77.3 % dels casos, valoren com a *correcte* el número d'assignatures per curs (p.17);
- en un 69.5 % dels casos, valoren com *adequat* el nombre d'hores de classe per tal d'aconseguir una bona formació (p.18);
- valoren la programació dels exàmens, entre *molt bé* i *ben feta*, en un 83.6 % dels casos (p.38).

L'únic aspecte no valorat positivament pels alumnes és la durada dels anys de formació, valorada com a *correcta*, només en un 43.3 % dels casos (p.16). Com s'esmentarà a continuació aquest és un fet que deriva de qüestions normatives, externes als òrgans responsables del centre i que han d'assumir.

3.3.2 El període de docència.

El calendari del nostre centre, tot i que es segueix l'acadèmicoadministratiu de la UAB, degut a les peculiaritats de la titulació, s'han de realitzar adaptacions a les dades d'inici i acabament del curs (autoritzades per la UAB).

Aquestes adaptacions suposen que:

- el segon i tercer curs comencen una o dues setmanes abans;
- els semestres no tinguin el mateix nombre de setmanes;
- es fan entre 2 i 3 setmanes més de docència en total;
- espai de temps més curt per els exàmens de la primera convocatòria;
- programació dels períodes d'exàmens de segon i tercer curs immediatament després de les vacances de Nadal.

Donades les característiques de la titulació i de la realitat laboral (possibilitat d'admissió i horaris dels centres de pràctiques) hem de planificar períodes teòrics i de pràctiques diferenciats durant el curs escolar. (Annex 11 i 12).

El període de docència per als estudis d'Infermeria hauria de ser el mateix que el de la resta de titulacions amb les mateixes característiques, però a l'haver de complir amb les diverses normatives abans esmentades (la dedicació setmanal de l'alumne, el ser una titulació de primer cicle, la normativa comunitària, etc.), no ha estat possible.

3.3.3 L'horari setmanal de la docència. (Annex 12)

Les assignatures troncal i obligatòries es programen entre les 8 i 11:30 hores.

La planificació de les assignatures optatives a la franges horàries compreses entre les 12.00 i les 14.00 h. i a la tarda, permet un millor aprofitament del temps lliure per part dels alumnes. No existeix variabilitat ja que únicament existeix un grup i un torn, a excepció, un altre cop, de l'assignatura d'*Informàtica*. (Taula 4)

Les assignatures troncal i obligatòries s'imparteixen en una aula fixa, mentre que les optatives s'assignen en funció del nombre dels alumnes matriculats .

3.3.4 La planificació dels exàmens finals. (Annex 13)

El període d'exàmens és conegut per tots els alumnes a l'inici del curs acadèmic.

La distribució puntual dels dies i hores de les assignatures es fan públics als taulers d'anuncis de l'escola en un període d'entre dos i tres mesos abans dels mateixos. Es publica els dies de revisió dels exàmens.

Es fa una coordinació global de les dates d'exàmens de totes les assignatures, de manera que en cap cas coincideixin dos exàmens al mateix tems. Es té en compte l'opinió dels alumnes.

Conèixer la planificació dels exàmens amb l'anticipació citada permet als alumnes realitzar una millor organització de l'estudi. A més, s'assegura la possibilitat de què cada alumne pugui presentar-se a totes les assignatures a les que s'ha matriculat sense cap incompatibilitat. Aquestes consideracions, es reforcen amb l'opinió dels alumnes, que valoren la programació dels exàmens, entre *molt bé* i *ben feta*, en un 83.6 % dels casos (p.38). Per a més informació respecte aquest apartat.

3.3.5 Les pràctiques en el Pla d'Estudis. (Taula 5)

El Comitè valora com a adequades aquestes pràctiques perquè cada una d'elles té objectius específics relacionats amb els objectius del títolació;

- les pràctiques de laboratori pretenen l'aplicació dels coneixements impartits i el desenvolupament d'habilitats;
- els seminaris són útils per aconseguir la participació activa de l'alumne i el desenvolupament de la reflexió, l'anàlisi, el treball d'actituds i el treball en equip.
- altres possibilitats, com per exemple les tutories per a treballar aspectes concrets dels crèdits pràctics de les assignatures, es dirigeixen a clarificar dubtes a la correcció i a la retroalimentació.

La distribució de les mateixes sembla adient per aconseguir els objectius dels respectius programes i per tant pels objectius de la titulació. En el nostre cas, el fet de comptar amb 80 alumnes com a màxim per assignatura i un nombre molt considerable de crèdits pràctics, considerem que les pràctiques d'aula, en la majoria de matèries, es podrien impartir com a crèdits teòrics.

L'organització de les pràctiques clíniques sembla adequada perquè es planifiquen després d'impartir els continguts teòrics que s'hauran d'aplicar. També es té en consideració el criteri de menys a més complexitat a l'hora de planificar-les.

A més, el nivell de compliment d'aquest tipus de pràctiques és alt, inclòs en aquelles assignatures en què l'assistència no és obligatòria:

- la quantitat d'alumnes per professor a les pràctiques d'aula i laboratori és, en general, adequada;
- en aquelles pràctiques de laboratori específiques de l'assignatura *Medicoquirúrgica*, en les que el nombre de 20 alumnes és excessiu, s'organitzen tallers d'entre 5 i 10 alumnes per tal de reforçar els aspectes que han estat considerats insuficients;

En relació a altres aspectes d'aquest apartat, comentar que està valorat àmpliament en l'apartat 4.7 de la guia i en cadascun dels programes als que fa referència el punt 3.2.

3.3.6 Distribució total d'alumnes i indicadors (Taula 6)

1. No temin diferències significatives ni en l'oferta d'assignatures per semestres ni per curs, ni tampoc en el número d'alumnes que s'hi matriculen. Això fa que el número d'alumnes es mantingui amb unes xifres bastant estables en els diferents semestres.
2. En general, no hi ha una massificació excessiva perquè el percentatge d'increment d'alumnes és mínim.

3. A excepció de l'assignatura optativa d'*Informàtica* (que s'imparteix a entre tres grups, d'uns 20 alumnes cada un), a la totalitat d'assignatures, només tenim un grup de 80 alumnes. Aquest número ens sembla adequat perquè afavoreix l'atenció individualitzada a l'alumne i s'adequa a les instal·lacions del centre. També permet situar-se en una franja baixa de grups per els crèdits pràctics i aplicar diferents metodologies.

4. Les dues assignatures amb major nombre de repetidors son *Estructura i funció del cos humà* i *Legislació i Ètica*, amb dinou i cinc alumnes respectivament. No trobem apreciable la influència dels alumnes repetidors, donada la poca assistència d'aquests alumnes a classe. Aquest fet podria ser degut a que aquests alumnes assisteixen a classe d'altres assignatures de les quals s'han matriculat per primera vegada.

3.4 Punts forts

- El Pla d'Estudis és homogeni, però no uniforme. Es potencien els ensenyaments d'acord a la filosofia del centre, l'evolució dels coneixements i les necessitats socials.
- L'alumne té la possibilitat de complementar tota l'optativitat i lliure elecció amb l'oferta del centre; fet que és important donada la distància física entre el Campus i l'Escola
- La flexibilitat i coordinació en l'organització del professorat per donar abast al continguts del programa, així com l'absència de variabilitat dels mateixos.
- La vinculació del programa de cada assignatura amb diferents objectius de la titulació.

- La revisió i actualització dels programes de manera continuada.
- La presentació i ordenació seqüencial dels continguts, de cara a que aquests siguin màximament assimilats per als alumnes.
- La tasca dels òrgans responsables de l'ensenyament, altament valorada pels professors i alumnes.
- Allargar les setmanes permet dur a terme els programes sencers de les assignatures (complint amb les exigències teòriques i pràctiques).
- Els alumnes realitzen pràctiques clíniques específiques de cada assignatura i treballen els continguts de manera molt específica.
- Els alumnes coneixen les diferents realitats de l'assistència sanitària.
- La ubicació de les assignatures optatives en la franja horària de 12 a 14 hores o de tarda permet un millor aprofitament del temps lliure per part dels alumnes.
- La planificació de les aules en base al nombre d'alumnes matriculats facilita un millor rendiment a l'aprofitament de l'espai disponible.
- Al fer una planificació global s'evita el cas que un alumne pugui tenir dos exàmens a la mateixa hora. A més, conèixer la planificació amb tant temps afavoreix l'organització de l'estudi.
- S'intenta tenir en compte la complexitat i càrrega lectiva de les assignatures per fer una planificació de la forma més racional possible.

3.5 Punts febles

- El fet de ser un títol de 1er cicle terminal.

- El fet de ser una titulació que està sotmesa a diverses normatives difícils de compaginar.

- La dificultat de l'alumne per cursar la lliure elecció al Campus degut a la distància i a les incompatibilitats horàries. Aquest problema s'intenta pal·liar amb l'oferta de crèdits optatius que fa el centre (10 cr. més dels obligatoris).

- L'adequació al programa lectiu és sempre un aspecte a perfeccionar, tot i que en la majoria dels casos és correcta.

- Existeix un augment de la càrrega lectiva per els alumnes i de les hores de dedicació setmanal lligat al compliment de les normatives.

- En ocasions els alumnes no disposen de la setmana prèvia als exàmens.

- No hi ha possibilitat de tenir espais de temps lliure per planificar activitats complementaries com la setmana cultural, o d'altres.

- El fet de tenir períodes teòrics i pràctics a complir, provoca a vegades trencaments bruscos i dilatats entre els diferents períodes pràctics.

- Pèrdua de la continuïtat de la presència física dels alumnes al Centre.

- En algunes assignatures hi ha un excés d'hores de classes setmanals donat que es comprimeix la part teòrica per tal de què quedin les setmanes necessàries per a les pràctiques o per tal d'impartir el contingut teòric complet abans de realitzar les pràctiques clíniques. Aquest aspecte és, a l'hora, un punt fort perquè els alumnes realitzen les pràctiques amb tota la teoria impartida.
- En el cas dels alumnes de tercer curs, des del punt de vista acadèmic, disposen d'un període real d'exàmens curt per tal de facilitar l'entrada en el món laboral al mes de juliol (major demanda de substitucions). Encara que això pot ser un punt fort des del punt de vista d'inserció laboral.

3.6 Propostes de millora

Ens resulta difícil fer propostes de millora relacionades amb aquest apartat, donat que la majoria de punts febles identificats tenen una mateixa causa comú externa. La seva solució no depèn de decisions que es puguin prendre des del centre, sinó de factors com normatives universitàries, de la Comunitat Europea i de característiques pròpies dels estudis d'infermeria

4. DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

4.1 Atenció tutorial (Annexes 1 i 3)

El contingut de la normativa⁵ d'atenció tutorial, a la Universitat, prescriu que tots els professors tinguin en un lloc visible l'horari de tutories⁶.

El desenvolupament d'aquesta normativa es compleix sobradament ja que, a més de ser seguida pels professors, els alumnes majoritàriament *es consideren informats de l'obligació dels professors a tenir un horari de tutories*, ja que contesten a l'enquesta en aquest sentit un 82.7 % (p. 22).

En relació al compliment de les tutories, el 25% dels professors contesta que *sempre* respecten el grau de compliment de les mateixes i el 16,7 % contesta *que amb molta freqüència* i que *avisen quan no poden assistir-hi* el 41,7 % (p.13).

Els alumnes, per la seva banda, comparteixen bastant aquesta opinió ja que el 52.3 % opina que *el professor està normalment al despatx* (p. 23).

Cal considerar que el 38.9 % de professors no contesten a aquesta pregunta. Aquest fet l'atribuïm a què 29 dels 36 professors enquestats són professors associats i aquests no acostumen a dur a terme tutories als alumnes d'una manera programada i sistemàtica. Tot i que l'alumne sap que pot demanar tutoria amb el professor que cregui més adient, la pràctica habitual és que acostuma a demanar-la al professor titular responsable de l'assignatura per tal de comentar o aclarir algun dubte.

En la valoració global d'aquestes dades cal considerar com a positiu:

- El grau d'individualització tutorial que existeix a la pràctica habitual doncs el 47,21 % de professors manifesta que a més de les dues hores de despatx destinades a tutories , atenen a altres hores a l'alumne (p. 16); el 8,3 % utilitza altres sistemes d'atenció individualitzada com deixar el telèfon per si existeixen dubtes o, a demanda de l'alumne, rebre'ls en petits grups per a l'elaboració de treballs. Aquesta informació és compartida pels alumnes, ja que un 79.7 % d'ells opina que ha obtingut resultats satisfactoris quan fora de l'horari de tutoria s'ha adreçat al professor (p. 25).
- L'èmfasi posat pels professors en resoldre els dubtes dels alumnes i verificar que s'han resolt a les classes teòriques i pràctiques: un 74.2 % dels alumnes perceben que així ho fan els professors a les de teoria (p.27) i un 89.8 % a les de pràctiques (p.29).

El 47.2 % dels professors manifesta que fomenten les tutories de diverses maneres, essent la de posar un horari que vagi bé a l'alumnat, l'opció més contestada, en un 27.8 % dels casos (p. 12). També en aquesta pregunta tenim un percentatge elevat de professors que no l'han contestat (33.3%), l'abstenció del qual s'explica de la mateixa manera que l'anterior.

Respecte a la mesura en que l'alumnat fa ús de les tutories els professors responen, en un 27,8 % dels casos, que ho fan *poc*, i un 16,7 % *bastant*; per altra part, respecte l'ús que fa l'alumnat de les tutories, un 19.4 % respon que *per a resoldre dubtes teòrics*, o sobre *la forma de realitzar un treball*, en un 16.7 % (p. 15).

El resultat de les tutories sembla que és satisfactori ja que el 74.3 % dels alumnes opina que *sempre* o *quasi sempre* el professor resol el seu dubte, mentre que el 21.9 % no respon a la pregunta (p. 24).

A més d'aquest tipus de tutories es duen a terme d'altres a nivell grupal, i que tracten sobre aspectes d'interès general, com p. ex. informació acadèmica. Aquestes es posen en marxa coincidint amb l'inici i acabament dels estudis.

La informació acadèmica proporcionada a partir del curs 92 / 93, coincidint amb la posada en marxa del Pla d'Estudis de la DI, versa sobre els següents aspectes:

- Organització docència;
- Horaris, convocatòries;
- Règim de permanència;
- Objectius d'estudis;
- Pla d'Estudis, etc.

L'alumne rep, a 1r curs, la informació docent formalitzada abans de la matriculació, mitjançant dues sessions informatives al mes de juliol, i dues sessions més al mes de setembre. A més rep la informació individualitzada de possibles dubtes que puguin aparèixer, les vegades que siguin necessàries.

L'alumne de 3r curs, un cop han finalitzat les activitats acadèmiques programades, rep informació dels estudis de postgrau per part dels responsables dels diferents programes, de la situació laboral i acadèmica a l'estranger, i del Col·legi de Diplomats en Infermeria.

Paral·lelament a la informació acadèmica, l'alumne rep informació administrativa, procés que és dut a terme des del curs acadèmic 83/84; aquesta informació es rebuda pels alumnes abans de la fase de matriculació. El contingut d'aquesta informació versa sobre l'estructura administrativa i de serveis, les normatives, el procés de matriculació i les beques. Les sessions que es fan són les següents:

- A 1r curs es realitzen un total de sis sessions, tres al mes de juliol i tres al mes de setembre.
- A 2n curs es realitzen un total de dues sessions, una al mes de juliol i una al mes de setembre.
- A 3r curs es realitzen un total de dues sessions, una al mes de juliol i una al mes de setembre.
- A més a més, es proporciona assessorament individual pels dubtes.

Respecte a la disposició d'un registre d'incidències per a la formulació d'alguna reclamació o suggeriment, existeixen dues pràctiques habituals al centre:

- dipositar un paper amb la qüestió per escrit, a la bústia destinada a tal efecte, d'on es passa directament a la direcció del centre, que mira de solucionar-ho tant aviat com sigui possible;
- o bé, recórrer a la persona de referència més relacionada amb el tema en qüestió.

Com a conclusió valorem que la tasca d'atenció tutorial que realitzen tant els professors com el personal del PAS, permet considerar que es sobrepasa el que dicta la normativa de les tutories individualitzades.

El fet de que hi hagi varies preguntes que els professors no contestin en aquest apartat, no ens sembla significatiu donat que un 58.3 % dels professors que han contestat a l'enquesta son associats, i la seva dedicació a la docència en molts casos no és tant extensa com la dels titulars.

Per altra banda, no considerem negatiu que l'alumne no acudeixi molt sovint a les tutories formals, ja que té possibilitat de resoldre els seus dubtes de manera individualitzada; a més, s'ha de considerar que l'alumne pot pensar que no precisa d'aquest ajut. Per tant, el que considerem fonamental és que quan l'alumne ho precisi, trobi al professor amb l'accessibilitat necessària i que aquest li resolgui o assessori en la solució al problema o dubte pel que ha estat requerit.

4.2 Metodologia docent

Als qüestionaris passats a alumnes i professorat (Annexes 1 i 3), s'observa que els professors utilitzen vuit tipus diferents d'estratègies docents (Annex 8), en la teoria i en la pràctica: la lliçó magistral, el treball en grup, l'exposició dels alumnes, l'ús de suport audiovisual, les sortides de camp, els tallers, els seminaris i una última categoria amb el nom "altres".

Els resultats mostren, per a cada una de les assignatures, una elevada convergència entre la varietat d'estratègies que el professor creu estar aplicant i la varietat d'estratègies que percep l'alumnat (Taula 12). A més, aquesta convergència s'estableix sobre un significatiu nombre d'estratègies, i les divergències s'estableixen, en tot cas, en sentit positiu, és a dir, que els alumnes perceben més varietat estratègica que la que el professor creu estar aplicant realment. Aquests dos elements, porten a

pensar que la combinació entre l'aportació magistral del professor i la participació de l'alumne és adequada. Més exemples d'això són la utilització del cas pràctic per part d'un 50 % dels professors (p.17), que l'alumne ha de portar elaborat a les classes pràctiques, i que es discuteix a la classe sota la moderació dels primers, el 75 % d'alumnes que considera que els professors fomenten entre *molt* i *bastant* la participació activa dels alumnes a les classes teòriques (p.28) i el 88.5% que considera que es fa en les classes pràctiques (p. 30).

Com es pot observar, en aquest ventall de possibilitats es consideren estratègies que suposen no només un treball individual sinó que també grupal, i no només coneixement teòric, sinó que també pràctic. Aquest dos últims contrastos són clar exemple de la combinació de metodologia didàctica tradicional expositiva (l·liçó magistral i l'exposició dels alumnes) i les innovacions que aquesta ha realitzat, com la metodologia de reflexió (treball en grup, tallers i seminaris), la complementació del material teòric amb material aplicat (suport audiovisual i sortides de camp) i la metodologia de l'estudi de casos a les classes pràctiques.

Un punt a considerar, però, dins d'aquest apartat d'innovació, és l'aplicació de tècniques multimèdia. Si bé un 55.6 % dels professors considera que aquesta innovació tècnica milloraria l'aprenentatge dels alumnes (p.19), un percentatge equivalent (50%), no l'aplica perquè *el centre no disposa del material que ho permetria* (p.20). La resta del professorat, també en percentatges equivalents entre ambdues preguntes, creu que *no facilitaria l'aprenentatge* (19.4 %) o que *no és necessari* (16.7%), o *no coneix les possibles avantatges* (25 %) o li *manca informació* (16.7 %). Es per tant, un element innovatiu a tenir en compte donades les possibilitats didàctiques que els responsables de les assignatures li hi veuen. Excepte en aquest últim aspecte, *mitjans*

didàctics i tipus d'aula no condicionen el mètode d'ensenyament, i el *nombre d'alumnes* ho fa circumstancialment, donat que no s'imparteix de la mateixa manera una classe pràctica a 20 o a 80 persones, tot i que el fons sí que sigui el mateix.

Respecte al compliment dels programes, pensem que, en general, l'extensió és adequada al programa lectiu de cada assignatura i l'estructuració lògica dels seus continguts (de més generals a més específics) permet, donades les variables *nombre d'alumnes o grups, aules, número de professors i mitjans*, la seva acceptació i l'assistència a classe prioritària i regular per part dels alumnes. Les assignatures en les que l'adequació és menys positiva, són certes troncal (p. ex. "Legislació i ètica en Infermeria" o "Infermeria Maternoinfantil"), en les que, si bé el compliment del programa es duu a terme estrictament, el número de crèdits atorgat és considerat com insuficient (a criteri del professor). Segons els mateixos professors, en aquests casos, seria necessari un complement posterior per a què en el futur l'atenció del professional d'infermeria sigui de primera qualitat.

La participació dels alumnes en altres activitats que es fan més enllà de les classe la considerem escassa tot i que existeix:

- la possibilitat de participar en activitats artístiques generals, fomentades per l'entitat titular, i que es venen realitzant durant els últims cinc anys (exposicions de pintura, escultura, concursos de poesia, etc.);
- la possibilitat d'assistir, de forma oberta, a les conferències que tracten al voltant d'aspectes concrets dels postgraus;
- les Jornades d'Estudiants d'Infermeria, organitzades per l'Associació Catalana d'Infermeria, en col·laboració de l' EUI.

En quant a activitats dedicades a la formació de l'estudiant i més enllà de les classes, podem citar les sessions informatives en relació a la recerca de feina. En aquest sentit considerem important el contracte de prioritat que l'Hospital de Sant Pau té amb els nostres graduats, un exemple paradigmàtic de formació interna dins la mateixa organització. Aquesta prioritat, també s'estén a la majoria de centres de pràctiques, sobretot la Fundació Puigvert i tots els centres d'atenció primària (CAPs) i socio-sanitaris.

Per últim, respecte a la dimensió europea en el currículum no s'ha fomentat la participació a nivell d'intercanvi d'alumnes. El fet de què el punt de referència en l'orientació de la teoria i pràctica en infermeria, estigui més lligat al Canadà i als Estats Units que a Europa, podria explicar aquest fet, així com el poc suport que tenim en el nostre centre, pel fet de ser adscrit i no integrat a la Universitat.

La valoració global d'aquestes dades permet concluir que metodològicament, l'ensenyament que s'imparteix, considera els aspectes de:

- varietat i innovació d'estratègies didàctiques;
- foment de la participació dels alumnes;
- acabament dels programes en el temps lectiu prèviament marcat.

Raons, aquestes, per les quals, *la satisfacció dels professors amb les classes que imparteixen és de molt (25 %) i de bastant (75 %) satisfets (p.28)* i la valoració que fan els alumnes respecte a la situació d'aprenentatge és, entre bona i molt bona, en un 98.9 % (p.32) i respecte els professors, des de la perspectiva de *transmetre uns coneixements és, entre bona i molt bona, en un 98.4 % dels casos (p. 32)*.

4.3 El treball dels alumnes

A continuació s'exposaran els arguments que avalen la factibilitat del Pla d'Estudis.

El nombre total d'hores de dedicació a les assignatures és considerat com a pertinent, ja no només pels resultats obtinguts en quant a rendiment, seguint el mateix criteri (veure apartat **4.6 Resultats de l'ensenyament**), sinó que també pel fet de què els alumnes el valorin com a adequat en un 69.5 % dels casos (p.18). A més, la consideració del temps de dedicació a l'assignatura per part d'alumnes i professors, dóna com a resultat una diferència de +2.85 h., és a dir que, de mitjana, els professors estimarien que cal dedicar prop de 3 h. més a cada assignatura, que el que consideren els alumnes. (Annex 8) Aquesta és una diferència d'importància relativament petita, si tenim en compte que ens estem movent en assignatures d'una duració entre 15 i 20 hores (aquestes hores són hores de classe teòrica planificades, per tant no contempen les que li calen a l'alumne per a estudiar i aprovar l'assignatura ni les hores planificades per exàmens). Podríem parlar, per tant, de què l'alumne és conscient de la demanda de treball que se l'exigeix.

A més, es fomenta aquesta dedicació independent de l'alumne, en tant que la metodologia emprada, afavoreix que l'alumne cerqui la informació (un exemple d'això són els casos pràctics). No obstant, el foment d'aquesta responsabilitat, no resulta del tot fàcil, ja que els alumnes tendeixen a centrar-se principalment en els apunts, a l'hora de preparar-se les assignatures. Un 98.4 % dels alumnes es basa en aquest tipus de material a l'hora de realitzar aquesta tasca, del qual un 43.3 % ho fa exclusivament amb apunts (p. 33). Aquest aspecte, però, tot i tenir

importància no fa més que pal·liar les deficiències a nivell de l'accés al fons bibliogràfic i a la Biblioteca.

Sigui com sigui, la dedicació de l'estudiant és considerada com a significativament alta, especialment a les pràctiques clíniques en les que s'ha de tenir en compte l'equivalència extraordinària dels crèdits.

En relació a considerar si el Pla d'Estudis és factible des de la perspectiva de l'alumne, ens remetrem de nou al punt **2.4 Anàlisi de la demanda i ocupació en la titulació**, del que extrèiem els temps de compliment del pla per part de la promoció 97-98. En aquell punt s'esmenta que un 95.9 % dels alumnes van finalitzar els estudis en els tres anys previstos.(Annex 2)

Respecte a l'assistència a classe, segons la valoració dels alumnes sobre el seu règim d'assistència (p.10), s'obté com a resultat que el 83.6 % dels alumnes assisteixen a classe amb regularitat i un 15.6 % ho fa en la majoria d'assignatures. Caldria considerar, a més, que un 17% dels alumnes treballa a temps complet (p. 5), percentatge equivalent amb el 15.6 % d'alumnes que assisteixen a algunes assignatures, fets que podrien explicar-se mútuament.

Concluïm per tant, que:

El Pla d'Estudis, si atenem als indicadors que s'esmenten en aquest apartat, resulta del tot factible.

Els alumnes coneixen la demanda de treball derivada de les assignatures, i hi ha correspondència entre aquesta dedicació demandada i els resultats de l'alumne.

El centre valora molt significativament la dedicació de l'alumnat a la teoria (tant a nivell d'assistència com de participació) i en la pràctica clínica.

4.4. Avaluació dels aprenentatges (Annex 8)

La tipologia de les activitats d'avaluació de la titulació, és la següent:

En relació a la convocatòria d'exàmens finals, aquesta és publica a la guia de l'estudiant de 1er curs i a les planificacions específiques de 2n i 3er curs que es lliuren als alumnes a l'inici de l'any acadèmic. Les dates concretes dels dies d'examen de les diferents assignatures és publiquen al tauló d'anuncis de l'Escola amb tres o quatre mesos d'anticipació. També s'informa verbalment als delegats de curs i als estudiants en general. Els alumnes es consideren prèviament informats del tipus d'avaluació a la que seran sotmesos en un 55.1 % (p. 35), el que constata els resultats d'aquest desplegament.

Entre les assignatures analitzades es constata que es realitzen el següents tipus d'exàmens: de tipus test, de preguntes curtes de conceptes, de resolució de problemes o de relació. D'aquests, els preferits pels alumnes són amb un 14.2 % els de preguntes curtes i amb un 77.2 % els de test. (p. 43)

Els exàmens tenen una durada entre 1 i 2 hores i mitja (com a màxim). La durada per al de tipus test es calcula en base a un minut per pregunta i en els altres en base al nombre de preguntes i la complexitat de les mateixes.

Els exàmens tipus test es corregeixen mitjançant plantilles. En algunes assignatures no s'aplica la fórmula de descompte d'errors. Els exàmens de preguntes curtes és valoren en base a uns ítems que necessàriament hauran d'estar presents per considerar les respostes com correctes. Cada ítem té assignat una puntuació en relació a la puntuació total de la pregunta. L'alumne coneix prèviament la puntuació màxima amb la que es valorarà cada pregunta.

Els criteris generals d'avaluació venen especificats en cada programa d'assignatura. Depenent de l'assignatura es segueixen diferents periodicitats en l'avaluació (continuada, parcial o final):

- a les assignatures anuals s'acostuma a fer un examen parcial, coincidint amb el període d'exàmens de la primera convocatòria;
- a les assignatures semestrals, si en els programes no s'indica res al respecte es realitza un únic examen en el període d'exàmens corresponent al semestre en qüestió.

Alumnes i professors, convergeixen en la valoració del tipus d'avaluació: els alumnes manifesten que se'ls aplica l'*avaluació continuada i l'examen final*, en un 22.6 % dels casos (p. 41) i el professors, manifesten que l'apliquen en un 22.2 % (p. 22), mentre que els percentatges per a l'opció *examen parcial (alliberatori) i examen final* són 30.6 % pels alumnes i 27.8 % pels professors.

No hi ha cap criteri que permeti compensar notes de les diferents assignatures. Cada una d'elles s'aprova o suspèn de manera independent.

En un plaç de quinze dies hàbils els alumnes són informats dels resultats dels exàmens. Les notes es publiquen en el tauló d'anuncis corresponent.

La revisió d'exàmens parcials es pacta amb els alumnes interessats, una vegada aquests coneixen les notes. En el cas dels exàmens finals es publica conjuntament amb la planificació d'aquests, el dia i hora en què és durà a terme la revisió dels mateixos. Tot i això, si algun alumne presenta un problema especial sempre es busca una alternativa, així ho corrobora el resultat de l'enquesta a la p. 25, en la que el 72.2 % dels professors manifesta dedicar a la revisió dels exàmens el temps necessari pera què tots els alumnes que ho desitgin puguin revisar l'examen.

Pensem que el tipus i característiques de l'avaluació és coneguda per l'alumnat, té en compte les preferències d'alumnes i professors, considera el dret a l'apel·lació o revisió i alhora permet avaluar el coneixement de la forma més vàlida.

4.5 Coordinació de l'ensenyament

4.5.1 Coordinació intradepartamental

La docència s'estructura en àrees específiques corresponents a les matèries troncales. L'Àrea Docent és la unitat organitzativa bàsica de la docència, agrupa una matèria troncal i les assignatures afins, així com els postgraus d'especialitats assignats.

La coordinació intradepartamental equival a la coordinació de l'Àrea Docent, i està assumida per cada Cap d'Àrea.

En el nostre cas, els resultats del qüestionari lliurat als professors, que millor avalen els nostres resultats són:

- la valoració positiva (p.11) en un 88.9 %, que fan els professors respecte a la coordinació global que existeix entre el professorat de cada assignatura;
- l'absència d'esment a la coordinació com un aspecte que pogués dificultar la realització d'una bona tasca docent (p.30);
- la valoració de l'element coordinador, el responsable de l'assignatura, com a molt positiva en un 91.5 % (p.40).

No obstant, això no tindria cap significació, si l'alumnat, el destinatari de la tasca docent, no se'n beneficiés. Tant és així que els alumnes valoren com a més positiu (p.65), aspectes directament derivats d'una adequada coordinació dins de cada departament: l'organització (sobre tot pels alumnes de primer curs) i la formació (pels de segon i tercer, un cop ja tenen més elements de judici com per a poder valorar-la). A més d'aquests resultats, l'important resultat que han obtingut, en aquesta mateixa pregunta, els professors, reforça la relació que es pot establir entre coordinació intradepartamental i qualitat de l'ensenyament.

4.5.2 Coordinació interdepartamental

Correspon a la coordinació de la titulació l'organització formal de la mateixa, tenint en compte les diferents àrees docents.

Les qüestions formals que poden afectar al professorat, són aquelles directament relacionades amb aquest element vertebrador que és la coordinadora de la titulació. D'aquesta manera, la valoració de la coordinadora de la titulació és positiva (p.40) amb un 72 %, fet que va directament relacionat amb l'ajuda i servei que presta quan el professorat demana ajuda (valorat positivament en un 80.6 % dels casos (p.26));

Qüestions formals que poden afectar a l'alumnat, són aspectes com:

- la programació dels exàmens (p.38), entre *molt i ben considerada* per un 83.6 % dels alumnes;
- l'organització dels horaris i distribució de matèries, un dels aspectes més destacats a la pregunta 65, en la que es valoraven els millors trets de la diplomatura.

4.5.3 Imatge de la direcció

En aquest punt cal destacar, els resultats de la pregunta 56 del qüestionari passat als alumnes, en la qual donen percentatges similars per a les opcions *han resolt el meu dubte i m'han indicat on preguntar* (53.1%) per una banda, i *mai he preguntat res* (46.9%). Del que podríem estar parlant aquí, és d'una conseqüència directa dels punts anteriors, en els que la coordinació era valorada prou positivament, ja que l'elevat percentatge de *mai haver recorregut a la direcció* és bastant elevat. D'aquesta manera el fet de què una direcció passi prou desapercibuda per als alumnes ho valorem positivament, ja que reforça el lideratge participatiu de la direcció i el treball en equip dels responsables de la docència al centre.

Respecte, els professors, donades les dades dels apartats anteriors, que ja serien prou indicatives de la consideració que fan de la direcció, només afegir que l'Estructura i Organització de l'escola i la relació amb la direcció són dels aspectes més destacats d'entre el "millor" de l'escola (p.43).

Considerem que hi ha un concepte unívoc i altament positiu d'alumne i professor respecte als òrgans de direcció i la seva tasca coordinadora.

El fet de què la Universitat estigui estructurada de certa manera jeràrquica (Estaments directius – Departaments – Professors – Alumnes) fa que aquest punt sigui d'una importància vital per a que la tasca docent sigui possible. En aquest punt, les valoracions que fan els elements inferiors dels superiors a la nostra escola, expliquen els resultats no només en aquest apartat, sinó en tots els altres d'aquest informe.

4.6 Resultat de l'ensenyament (Taules 7 i 8)

La valoració dels indicadors de rendiment acadèmic és la següent:

La taxa de graduació avala l'adequació del Pla d'Estudis, amb una durada de tres anys, conjuntament amb el nivell d'exigència demanat.

Tant la taxa d'endarreriment com la d'abandonament són molt baixes. La primera pot estar relacionada amb situacions personals (de treball, salut, familiars, etc.), i pel que fa a la segona, els resultats d'aquest fet es pot atribuir al nivell acadèmic dels alumnes (derivat de l'alta nota de tall), juntament amb el seguiment individualitzat que es fa a l'Escola.

La durada mitja dels estudis va en la mateixa direcció que la de graduació. En quant a la taxa de presentats, destacar que la majoria de *no presentats* són deguts a què han anat endarrerint-se en els seus estudis, pels motius abans esmentats.

Respecte la taxa d'èxits, cal considerar que el número d'alumnes brillants és elevat. Els aspectes que trobem que calen considerar en relació a aquest punt són:

- El nivell d'entrada dels alumnes és elevat (nota de tall);- L'atenció individualitzada permet resoldre dubtes la qual cosa repercuteix en el seu rendiment;
- L'alt percentatge d'hores de professor per grup;
- L'índex d'assistència a classe dels estudiants i el alt nivell de participació, constatat pels resultats de les enquestes a professors i alumnes;
- La cultura de competitivitat per accedir al món laboral i a altres carreres, fa que els alumnes no els sigui suficient amb la qualificació d'aprobat, i s'esforcin per a superar aquesta nota.

Respecte a la taxa de rendiment, destacar que normalment és alta, si bé aquest any 98/99 s'ha apreciat un nombre major d'alumnes que no s'han presentat a les convocatòries oficials. Donat que aquest fet és molt recent, no hem pogut fer una valoració dels possibles motius. El que sí s'ha pogut observar, és que hi ha un percentatge elevat d'alumnes repetidors d'assignatura i que són els mateixos alumnes que no es

presenten a vàries assignatures, el que fa suposar que podrien passar per situacions personals que ho justifiquessin.

Respecte a si són raonables les diferències de resultats dels diferents tipus d'alumnes, comentar que tot hi que tenim la percepció de que no hi ha diferències significatives al final dels seus estudis, no disposem de cap estudi que contempli aquestes variables per a poder valorar objectivament aquest apartat.

Els arguments a favor de la factibilitat del Pla d'Estudis són:

- De les dades del qüestionari passat als exalumnes, (Annex 2) s'obté que un 95.9 % acaben els estudis amb ells anys previstos
- No tenim cap alumne a primer curs que no superi el règim de permanència.
- Abandonament al 1r any és baix (6%) i els motius principals son: readjudicacions de places a centres públics i reorientacions professionals.

Respecte a les assignatures que podrien tenir impacte en la trajectòria dels alumnes, citar l'assignatura d'Estructura i funció del cos humà, podria retardar la trajectòria dels alumnes però no arriba a alterar l'acabament de la carrera en els tres anys previstos. El motiu principal de que sigui l'assignatura amb major nombre de suspesos o de no presentats és que és l'assignatura que té més crèdits teòrics.

En quant al rendiment diferit, comentar que la majoria de conceptes a tenir en compte en aquest punt ja estan valorats amb l'enquesta als exalumnes **punt 2.4 de la guia**. A més, una altra dada significativa en aquest sentit, la trobem a la p.12 del qüestionari passat als alumnes (Annex 1), en la que consideren que la formació que aconseguixen en aquesta diplomatura és, entre molt bona i bona, en un 86.7 % dels casos, per accedir al món laboral.

En relació a aquests resultats, considerem que avalen el funcionament del Pla d'Estudis, cal destacar de les taxes valorades, que el pas acadèmic dels estudiants del centre és totalment normal, sense endarreriments, abandonaments, amb un rendiment significatiu, i de compliment en la temporalitat prevista.

Per altra part, també s'han citat casos excepcionals, dels quals s'ha intentat analitzar la causalitat fins on ha estat possible.

4.7 Pràctiques “externes” d’infermeria

4.7.1 Centres de Pràctiques

Estructura al servei de les pràctiques

Els centres en els que els estudiants cursen les pràctiques són centres hospitalaris i extrahospitalaris orientats al desenvolupament professional dels continguts de cada una de les assignatures. Es per això que el grau d'especificitat i adequació dels mateixos és òptima, el que permet a l'alumne l'aplicació de la totalitat del contingut del programa de cada assignatura.

Informació

Sempre, i prèviament a l'inici de les pràctiques el responsable de l'assignatura i els del centre mantenen reunions, en les que el primer informa i lliura la documentació als segons, sobre planificacions, contingut de l'assignatura, objectius i activitats a realitzar en relació a aquests, així com el document d'avaluació dels estudiants.

Per altra part, i en relació als alumnes, també se'ls dóna informació d'aquests elements anomenats prèviament. Tant és així que *es consideren informats dels objectius, abans de començar les pràctiques* (p.46), en un 76.6 % dels casos, i respecte els *criteris d'avaluació*, en un 87.5 % (p.51).

4.7.2 Relacions

La presència de la infermera de referència és una constant, i la seva *relació amb l'alumne a l'hora d'ajudar-los en tot el procés* (p.49), ha estat valorada per aquests en un 97.7 % com a positiva.

El responsable de l'assignatura i el professor de pràctiques, actuen com a mitjancers entre l'alumne i la infermera de referència. D'aquesta manera, es mantenen reunions periòdiques (com a mínim de forma setmanal) entre el professor de pràctiques, per una banda, i les infermeres de referència del centre, per l'altra, de cara a realitzar el seguiment del procés de consecució dels objectius, per part de l'alumne, i la seva avaluació. La situació del primer respecte els segons és de total disponibilitat i accessibilitat.

4.7.3 Avaluació

L'avaluació final és producte de la unificació de criteris entre les infermeres de referència, el professor de pràctiques, i, en alguns casos, l'autoavaluació de l'alumne.

Hi ha dos tipus d'avaluació complementàries que es posen en pràctica:

- l'avaluació continuada, a les reunions de seguiment ja esmentades;
- l'avaluació final o definitiva: producte del lliurament de qüestionaris d'avaluació a infermeres i alumnes, que ajuda a realitzar la tasca al professor.

L'avaluació es realitza mitjançant la recollida d'informació sistemàtica i l'observació directa de les conductes relacionades amb els ítems a avaluar. També es té present el seguiment d'un cas per escrit en el que els alumnes han d'aplicar els coneixements i la metodologia de treball.

Els aspectes a avaluar són coneixements, actituds, habilitats i altres aspectes generals. Tant els alumnes com les infermeres de referència coneixen, abans de l'inici de les pràctiques els ítems que es tindran presents en cada un dels aspectes en el moment de l'avaluació.

Tots els professors de pràctiques segueixen un mateix document d'avaluació i s'intenta que existeixi unicitat de criteris i de valoració. Un punt més difícil d'aconseguir és que les diferents infermeres de referència apliquin la mateixa valoració als diferents ítems.

Del resultat d'aquest procés en són informats, tant alumnes com els centres en unes reunions finals, que permeten alhora introduir potencials millores en l'adequació de les pràctiques en relacions posteriors.

Destacar, per últim, l'opinió dels alumnes, que avala el *sistema d'avaluació* en un 93 % (p.52).

Valorem, respecte a aquest apartat que l'adequació i èxit de les pràctiques és un fet.

Els alumnes les valoren, entre *molt i bastant adequades*, per a *formar-se professionalment*, en un 98.4 % dels casos (p.44).

A més, en quant a la dedicació del professor, es valora amb un 85.9 %, *entre molt i bastant adient la seva disponibilitat* (p. 47), i amb un 93 % el seu èxit en *resoldre qüestions que l'alumne planteja en relació a les pràctiques* (p.48).

4.8 Punts forts

4.8.1 En relació a l'atenció tutorial ...

- El compliment de les tutories sobrepasa la normativa vigent, i l'eficàcia de les mateixes és corroborada pels alumnes.
- Es pot parlar d'atenció individualitzada als alumnes
- L'eficàcia de les activitats tutorialis es manifestada pels alumnes, la qual cosa avala la seva utilitat.

4.8.2 En relació a la metodologia docent ...

- Cal destacar una metodologia docent molt variada i participativa i amb foment de la reflexió, tant en les classes teòriques com a les pràctiques de laboratori.
- L'alt grau de satisfacció del professorat.

- La relació idònia alumne / professor per l'aprenentatge.
- La molt bona percepció dels alumnes respecte als professors, per afavorir el seu aprenentatge.

4.8.3 En relació al treball dels alumnes ...

- El nombre total d'hores és pertinent. Això es veu avalat primer, perquè els estudiants convergeixen amb els professors en la seva estimació, i segon pels resultats que s'obtenen.
- Es fomenta la responsabilitat i dedicació independent de l'alumne.
- Els alumnes responen a les exigències del centre, el que fa viable el Pla d'Estudis.
- L'alt grau d'assistència a classe.

4.8.4 En relació a l'avaluació dels aprenentatges ...

- L'èmfasi en la informació donada als alumnes respecte a criteris d'avaluació, publicació de notes i revisió d'exàmens, així com la importància que es dona a l'avaluació continuada.
- Els tipus d'examen que es realitzen, coincideixen amb les preferències de professors i alumnes.
- L'èmfasi en que la revisió dels exàmens proporcioni als alumnes la justificació dels seus resultats.

- Concordància entre les hores d'estudi necessàries per a aprovar des del punt de vista de l'alumne i professor.

4.8.5 En relació a la coordinació de l'ensenyament ...

- La valoració globalment positiva que fan, tant els alumnes com els professors permet considerar el nivell global de coordinació general com un punt fort.

- La valoració també positiva dels responsables de les diferents àrees de responsabilitat de l'Escola, junt amb l'elevat nivell de demanda al juny, la valoració que fan els professors de l'Escola, un 86,1 % la situa entre les cinc millors, i l'opinió dels exalumnes pel que fa a la importància que dóna qui els contracta respecte on han estudiat, són elements que ens porten a considerar que la imatge és també positiva.

4.8.6 En relació al resultat de l'ensenyament ...

- Tant la valoració que es fa de les taxes de graduació com de la durada mitja dels estudis, són positives. Les taxes d'endarreriment i abandonament són molt baixes.

En aquests punts cal tenir en compte tant factors externs (p. ex. la nota de tall), com interns (p. ex. el seguiment que es fa dels alumnes).

A més hi ha un significatiu nombre de casos en què els resultats són excel·lents.

4.8.7 En relació a les pràctiques “externes” d’infermeria ...

- Els continguts de les pràctiques de les assignatures no només estan en concordança amb el programa teòric de la mateixa, sinó que també ho estan en relació a les matèries impartides paral·lelament en el resta d'assignatures que l'alumne du a terme durant el curs acadèmic de referència. Això facilita la integració transversal de coneixements.

- L'existència d'acords i convenis amb centres com l'Hospital de Sant Pau i la Fundació Puigvert, ICS (Centres d'Atenció Primària) i altres centres contribueix a garantir l'estabilitat i disponibilitat del nombre de llocs de pràctiques i, alhora afavoreix la incorporació dels graduats al món laboral.

- Les professores de pràctiques són professionals de l'especialitat, això comporta un alt nivell de especificitat i adequació.

- L'alumne té sempre assignada una infermera de referència. Aquesta es responsabilitza del seu procés d'aprenentatge a la unitat de pràctiques garantint d'aquesta manera un seguiment molt personalitzat.

- El seguiment per part de la professora de pràctiques garanteix la connexió de la pràctica amb la teoria impartida i més homogeneïtat en l'aplicació metodològica.

- Donar als equips d'infermeria retroalimentació sobre l'avaluació que els alumnes fan de la seva tasca docent és un element de motivació i millora del procés.

- Que l'alumne conegui per endavant els aspectes i ítems sobre els que serà avaluat facilita el que entengui el que s'espera d'ell de forma molt específica i que treballi per aconseguir-ho.
- Es realitza una avaluació continuada del programa en les pràctiques clíniques.
- S'han realitzat cursos específics de capacitació docent, dirigits a les infermeres de referència, per a donar resposta a la mancança que, en aquest sentit, manifesten algunes d'elles.

4.9 Punts febles

4.9.1 En relació a l'atenció tutorial ...

- Malgrat que la majoria d'alumnes manifesten estar informats sobre els aspectes tutorial, aquesta informació no està explicitada als programes de les assignatures que es lliuren a l'alumne.

4.9.2 En relació al treball dels alumnes ...

- Els alumnes tendeixen a centrar-se prioritàriament en els apunts de classe, donat que aquestes pal·lien les deficiències de l'accessibilitat al fons bibliogràfic.

4.9.3 En relació a l'avaluació dels aprenentatges ...

- La percepció com a punt feble dels alumnes és que consideren els exàmens finals bastant difícils en un 77.3 % (p.40), malgrat els bons resultats obtinguts per aquests i la coincidència entre alumnes i professors respecte les hores d'estudi necessàries per poder aprovar.

4.9.4 En relació a la coordinació de l'ensenyament ...

- Encara que les opinions negatives són poques (entorn a l'1% en les opcions corresponents del qüestionari), aquestes s'han de considerar com a debilitats .

- També, el percentatge de preguntes obertes als qüestionaris sense resposta es un altre aspecte a valorar i que es deu a què la majoria de professors de la mostra eren associats, i el seu tipus de vinculació a l'escola, fa que no trobin especial significació en moltes preguntes.

4.9.5 En relació a les pràctiques "externes" d'infermeria ...

- Tot i que els documents d'avaluació intenten objectivar al màxim els aspectes a avaluar es detecta un cert nivell de subjectivitat per part de les infermeres de referència durant el procés avaluatiu.

- En l'avaluació de les pràctiques dels alumnes, les infermeres de referència tendeixen a donar puntuacions altes.

- Algunes infermeres de referència manifesten manca de preparació docent per actuar com tutores amb excel·lència.

4.10 Propostes de millora

- Afegir a la documentació que es lliura a l'estudiant l'horari de tutories per tal d'aconseguir que estiguin informats el 100% dels alumnes.

- Aplicar en tots els exàmens del tipus test, la fórmula del descompte de l'error. Solució que ja està acordada per l'any acadèmic que s'inicia.(1999-2000)

- Treballar amb les infermeres de referència el tema d'avaluació, pel fet de controlar el possible aspecte subjectiu que s'ha detectat.

- Continuar planificant els cursos de capacitació docent, mentre hi hagi necessitat de formació en aquests temes, per part de les infermeres de referència.

- Fomentar l'ús de la bibliografia i gestionar l'accés dels alumnes i professors de l'Escola a la Biblioteca de la Fundació Dr. Laporte.

- En relació a la metodologia docent, podria ser una millora la introducció de tècniques multimèdia.

5. ALUMNES (Annex 1)

Els següents òrgans o càrrecs cobreixen l'atenció a l'alumne: la Direcció del Centre, la Coordinadora de la titulació, les caps d'Àrea Docent i el servei de Secretaria. L'alumne pot adreçar-s'hi cada vegada que ho precisa, i la qualitat de l'atenció i les activitats que es duen a terme, es troben valorades a l'apartat **4. Desenvolupament de l'ensenyament (punts 4.1 i 4.5)**.

Les ajudes que es faciliten són bàsicament: acadèmiques (les relatives als alumnes de nou ingrés o bé les pròpies del desenvolupament acadèmic, dutes a terme mitjançant tutories grupals o individualitzades (**punt 4.1**) i administratives, que es canalitzen a través de la Secretaria, o directament a la Direcció. Un altre tipus d'ajuda que no s'enquadra ben bé en les dues categories anteriors, és la que guarda relació amb l'entrada al mercat laboral, i que està tractada al **punt 4.2**.

Els alumnes amb un tipus de problemàtica personal són atesos en primer lloc pel professor a qui han exposat la seva problemàtica. No existeixen figures com la del "tutor" o la del "defensor de l'alumne". Si, després d'accedir al professor, l'alumne creu convenient que es necessari un altre tipus d'ajuda, la petició es canalitza cap el responsable corresponent o la Direcció, si s'escau.

Els alumnes amb alguna dificultat, consideren haver estat entre molt i bastant atesos en les seves dificultats en un 86.1 % (p.53).

Els alumnes, a més a més, compten amb delegats de curs, que actuen de mitjancers entre les necessitats de l'alumnat i l'estament de l'escola a qui pertoca atendre-les. Aquests delegats són positivament valorats pel 82.4 % dels alumnes (p.64), en el sentit de què representen molt bé les necessitats del conjunt dels estudiants als qui representen.

Els delegats, presenten les necessitats de l'alumnat al Patronat, Junta d'Escola i a les Comissions, i els alumnes sembla que ho consideren com una gran oportunitat per a la seva participació, perquè només un 1.6 % pensa que no és necessària aquesta representació per a defensar els seus interessos (p.63).

Un problema que es repeteix cada any és la incorporació tardana d'alumnes de primer curs. Aquest fet és conseqüència de la reassignació de places, per part de l'oficina de preinscripció, o per alumnes d'altres centres que han sol·licitat el trasllat. En aquests casos es programen complements de formació especials per a la seva millor i més ràpida adaptació.

Els alumnes poden expressar les seves opinions sobre la qualitat dels estudis mitjançant els qüestionaris d'avaluació de les assignatures que inclouen els següents elements: professorat, metodologia docent, interès de la matèria, i avaluació (Annex 14) Existeixen també qüestionaris d'avaluació específics per cada assignatura de les pràctiques clíniques (Annex 15)

Per aspectes puntuals els alumnes poden expressar la seva opinió i peticions a la responsable de programa i a la coordinadora de la titulació

Com a valoració, esmentar que no existeix cap normativa estricta i tancada en relació a l'atenció als alumnes. La flexibilitat en la recepció de sol·licituds i la seva tramitació a qui pertorqui en cas necessari, és un sistema del que s'està prou satisfet, i més si tenim en compte les valoracions que sobre el mateix fan els alumnes.

És també molt significativa la receptivitat dels òrgans de l'escola enfront a les demandes dels alumnes, així com la participació dels alumnes, mitjançant el seus representants, a nivell de Patronat, Junta i Comissions.

5.1 Punts forts

- La flexibilitat i disponibilitat del sistema a l'hora de proporcionar atenció als alumnes, així com els ajuts que es donen davant les problemàtiques individuals.
- La informació i assessorament als alumnes des del seu ingrés fins a la finalització dels estudis i la recerca posterior de feina.
- L'atenció als alumnes amb problemàtiques individuals, a jutjar pels resultats que s'extreuen de l'enquesta en relació a aquest punt (p.53).
- La majoria dels alumnes avala la tasca representativa dels delegats de curs.

5.2 Punts febles

- La dificultat en la implicació dels alumnes en els òrgans de representació dels estudiants.

5.3 Propostes de millora

- Analitzar els motius pels quals els alumnes demostren una baixa implicació en els òrgans de representació dels estudiants.

6. PROFESSORAT (Taules 9 i 9bis)

6.1 Tipologia de professorat implicat en la docència

En base a les dades derivades de l'enquesta passada al professorat (Annex 3) (p. 1, 2, 4, 5, 6, 7 i 8), obtenim el següent perfil:

- Els professors de l'escola són majoritàriament dones (66.7 %).

- Pel que fa a l'experiència professional prèvia a la docència és considerable ja que el 36.1% manifesten *haver treballat entre 5 i 10 anys* i el 50% *més de 10 anys* abans d'impartir docència. Per altra banda el 25% i el 44.4% dels professors *contesten tenir una experiència docent d'entre 5 i 10 anys i més de 10 anys respectivament*.

- Respecte a l'opinió que tenen de l'Escola el 86.1 % diuen considerar-la *entre les cinc millors de Catalunya*, mentre que el 8.3 % la situa *per damunt de la mitjana* i la resta no contesta a la pregunta.

- L'opinió del professors respecte a si creuen que el Pla d'Estudis⁴ posterior a la reforma del 92-93 és millor o pitjor per l'aprenentatge de l'alumne, el 72.2% el considera *millor*, mentre que sols un 11.1% el considera *pitjor*.

- Per últim el 91.7% del professors *tenen clar l'objectiu principal de la titulació*, mentre que un 2.8% manifesten *no saber-ho*.

Tenint present aquest perfil, abordarem la valoració de la qualitat dels recursos docents de la titulació.(Annex 4)

La composició del professorat de l'escola és de 32 docents amb contracte laboral amb l'entitat titular:

- 10 professors sense relació contractual amb l'entitat titular. Col·laboració a hores.
- Vuit són Diplomats en infermeria a temps complert (100%).
- 10 professors a temps parcial amb contracte amb l'entitat.
- Vuit professors amb relació contractual per hores.

Total: - 26 DI, el que representa un 62 % del total.

- Dos DI amb llicenciatures a temps complert i cinc llicenciats a temps parcial amb contracte amb l'entitat titular, i dos sense contracte amb l'entitat titular, el que representa un 16.5%.
- Nou doctors a temps parcial i amb contracte amb l'entitat titular, el que representa un 21.5% del total.

El percentatge de doctors està per sota del que marca la universitat, però a nivell de coherència amb els objectius de la titulació el valorem com a adient.

El fet que els professors majoritàriament, siguin Diplomats en Infermeria (62 %) ho trobem un punt positiu, ja que pensem que han de ser els propis professionals els qui imparteixen la docència de la propia disciplina. Aquest percentatge arriba fins el 100 % quan es tracta de professors per a les pràctiques clíniques

Valorem com a positiu la diversitat en la formació del professorat (llicenciatures en diferents disciplines) la qual cosa permet la interdisciplinarietat i el treball en equip, objectius generals descrits en la titulació. Cal tenir en compte que els professors que no són DI, no imparteixen matèries específiques d'atenció d'infermeria.

La formació continuada dels professors en les seves matèries, reforça l'adequació del perfil del professor per a la consecució dels objectius. De les vuit professores a dedicació a temps complert hi ha dues llicenciades, dues amb mestratges, set amb diplomes de postgrau i dues amb especialitats.

En relació a l'estructura d'aquesta plantilla la valorem com a suficient per assegurar la qualitat de l'ensenyament però pensem que es podria millorar incrementant el nombre de professors a temps complert a l'escola i disminuint el d'associats, la qual cosa permetria disminuir les càrregues de treball, el que repercutiria amb més temps per a la recerca i actualització de coneixements.

Pel que fa a l'assignació del professor el primer any d'estudis, és considerada correcta ja que els professors que imparteixen les matèries són especialitzats en les mateixes

En relació als criteris de selecció de les infermeres de referència són els establerts en el conveni de pràctiques (Annex 16):

- Persones contractades per la institució on l'alumne va a fer pràctiques.
- Persones estables en l'equip de la unitat.
- Persones amb experiència en el lloc de pràctiques.

La infermera de referència és seleccionada per la infermera responsable de la unitat o centre. (comentat en **l'apartat 4.7.1**). La relació és de 1/1. Això permet la individualització i evita la dispersió de responsabilitats en l'aprenentatge, seguiment i avaluació de l'alumne.

En relació al perfil de l'activitat docent del professorat, comentar que s'aprofita al màxim el potencial de cada un d'ells. Això s'evidencia amb les titulacions i formació específica de cada professor i les matèries que imparteix o de les que és responsable.

L'experiència del professorat és elevada tant en l'àmbit professional com docent, la qual cosa, juntament amb la formació continuada permet:

- garantir la qualitat de l'ensenyament;
- facilitar la resolució de problemes;
- adequar els continguts teòrics a la realitat;
- contribuir a la seguretat dels professors en front a les preguntes dels alumnes.

El fet de què els professors associats col·laborin en les assignatures amb pràctiques clíniques, pensem que és un valor afegit en tant que garanteix l'actualització i adequació dels continguts a la realitat, ja que l'activitat assistencial d'aquests professors la realitzen sempre en l'àrea específica de la matèria en la que col·laboren i és també el lloc on els alumnes realitzen les pràctiques.

6.2 Política d'innovació i ajuts a la docència

De les fonts consultades Memòries (Annex 7) i Llibres d'Actes⁶, se n'ha pogut derivar que la formació que ha rebut el professorat és la següent: llicenciatures, mestratges, cursos postgrau i altres cursos, simposis, congressos, seminaris, tallers, jornades, conferències i sessions de treball.

L' EUI facilita als professors la informació de les ofertes de formació, mitjançant una carpeta circulant o informant directament. A més, l' EUI oferta cursos, seminaris, taules rodones, debats i conferències a les infermeres de referència, com a contraprestació per la seva col·laboració en les pràctiques clíniques dels alumnes, segons convenis establerts. (Annex 16). Des de 1992 fins 1996, 286 infermeres de referència han realitzat el curs d'Introducció a la Capacitació Docent, el qual ha suposat una millora qualitativa molt important per a l'ensenyament dels alumnes. A més, els cursos s'han ofertat al matí i a la tarda per facilitar l'assistència.

La Direcció de l' EUI supervisa les demandes de formació; la gran majoria es fan a petició del professor, en virtut d'allò establert en la política de professorat de l'escola (Annex 17),i són en general acceptades.

La relació entre les ofertes de formació de l' Escola i l' activitat que les infermeres de referència realitzen amb els alumnes, millora l'eficàcia de les pràctiques clíniques.

Des de 1997, aproximadament un total de 200 professionals han realitzat els cursos d'actualització en Ètica d'Infermeria, que, per altra banda ha resultat de gran utilitat si atenem als resultats de les avaluacions respecte a aquest (Annex 18).

La valoració dels professors respecte a aquesta formació és molt satisfactòria:

- Respecte a diverses activitats de formació (cursos, jornades, seminaris, congressos, etc.), un 100 % dels professors respon *haver-hi assistit els últims cinc anys* (p.35), dels quals el 47.2 % ha participat en *més de 10 activitats*, i el 36.1 % *entre 5 i 10*.
- Respecte a la formació ofertada pel centre i per la UAB, un 63.9 % dels professors enquestats, responen *haver participat en els cursos de formació* (p.31) i el mateix percentatge de professors respon que els *ha estat útil per a la seva pràctica docent* (p.32).

6.3 Professorat i desenvolupament de la docència

El calendari oficial està implementat al 100% en les programacions i en la Guia de l' estudiant. Per altra part, respecte als mecanismes per conèixer l'absència d' un professor, les característiques de l' EUI permeten conèixer de forma immediata quan un professor no pot assistir a classe. Sempre que és possible, hi ha el costum d'avisar de l'absència al cap d'àrea docent. Amb l'objectiu de no perdre l'hora de classe, aquest últim estudia la possibilitat de substitució per part d'un professor de la mateixa àrea. En el cas de les assignatures troncal i obligatòries, quant la substitució dins la pròpia àrea no es possible, és el coordinador de titulació qui estudia la possibilitat de canvi amb una altra assignatura.

Si en alguna classe finalment no s'ha pogut substituir el professor, aquest té la responsabilitat d'estudiar una fórmula per tal d'assegurar que els alumnes rebin la totalitat de la matèria.

Els canvis d'horari d'un professor per assistir a congressos, seminaris, etc. són proposats pel professor interessat al coordinador de titulació, el que si és factible, modifica la programació.

Per altra banda, respecte el qüestionari d'avaluació del professorat que imparteix matèries teòriques, comentar que està elaborat conjuntament pels professors amb dedicació a temps complet (Annex 14). Els professors avaluats són informats dels resultats pels responsables de l'assignatura, i es tracten els problemes que sorgeixen.

El qüestionari d'avaluació del professorat col·laborador en pràctiques clíniques és elaborat pel responsable de cada assignatura (Annex 15), qui valora els resultats i n'informa al professor. Tots els resultats de les avaluacions són revisats pels caps d'àrea i la direcció.

6.4 Participació del professorat en els òrgans de govern i gestió (Annexes 10 i 17)

Els següents, són els criteris que regeixen l'actuació en quant a aquest apartat:

- Un professor actua com vocal representatiu al Patronat.
- En l' Equip Directiu hi participen tots els professors amb dedicació a temps complert.
- Els Caps d' Àrea Docent (Departament) són nomenats pel Patronat a proposta del Director del centre i elegits entre els professors titulars de l' àrea quina proposta hagi tingut prèviament el suport de la majoria dels membres de l' Equip de Directiu.

- En la Junta d' Escola estan com a vocals nats tots els professors amb dedicació a temps complert (són tots Caps d' àrea), i com vocals representatius dos professors amb dedicació parcial.

La participació del professorat en tots els òrgans (Patronat, Junta d'Escola i Comissions), convergeix amb la voluntat d'aquests a participar-hi: un 97.1 % creu *necessària la seva participació*, ja sigui per a *expressar les seves necessitats* o per *altres raons* (p. 33). No obstant, un 13.9 % considera *insuficient la informació* que rep dels seus propis representants en aquests òrgans (p. 34), percentatge que correspon, en la seva totalitat, a professors associats i no a titulars.

Si bé la participació del professorat en la gestió és un fet, admetria certa millora. El dèficit d'informació considerat per alguns professors (associats) guarda relació, amb la seva vinculació intermitent. Un altre element a considerar és la coincidència de l'horari de les reunions generals, amb l'activitat assistencial del professor associat, la qual cosa dificulta, a vegades, la seva assistència.

6.5 Activitats de recerca realitzades pel professorat (Annex 7)

Les següents activitats de recerca tenen una alta significació si atenem a què no és reconeguda la suficiència investigadora per als professors de la titulació. Tot i això, en la recerca duta a terme s'ha arribat tant lluny com ha estat possible.

“Del pasado al futuro. ¿Innovación o renovación?”

Any: 1992

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia.**

Professors d'infermeria implicats com a co-investigadors: R.Tey

Comunicació científica: Comunicació presentada a les “XX Sesiones de trabajo de la AEED”. Sevilla, 1992.

“La Enfermería en el Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona. Siglo XVIII”

Any: 1992

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia.**

Professors d'infermeria implicats com a co-investigadors: R.Tey

Comunicació científica: Comunicació presentada a les “II Jornadas Nacionales de Investigación en Historia de la Enfermería Española.” Albacete, 1992.

“Cualidades de la enfermera desde el punto de vista del usuario “

Any: 1994

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: Pedro Lázaro. Diplomado en enfermería

Professors d'infermeria implicats com a co-investigadors: **I Casanovas, J. Mitjans**, Margarete Reixach.

Comunicació científica: Publicat a Enfermería Clínica 1994 vol 4 (2)

“La enfermera en el Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona. Siglos XVI – XVII”

Any: 1994

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia.**

Professors d'infermeria implicats com a co-investigadors: R.Tey

Comunicació científica: Presentat com a comunicació a “1er Congreso Nacional de Historia de Enfermería.” València, Octubre, 1994. Publicat en el llibre de Ponències i comunicacions.1996

“Historia de la Enfermería–Ordinacions de 1417- Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.”

Any: 1995

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia.**

Professors d’infermeria implicats com a co-investigadors: R. Tey

Comunicació científica: Publicat a la revista Rol , 1995.(nº 200) :47-53

“Tenir cura dels acollits a l’Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Inici del segle XV.”

Any: 1995

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia.**

Comunicació científica: Publicat al Butlletí Sant Pau (Juliol, 1995).

“Historia de la Enfermería. Siglos XVI – XVII. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona.”

Any: 1995

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia.**

Professors d’infermeria implicats com a co-investigadors: R.Tey

Comunicació científica: Publicació a la revista Rol , 1995.(nº 203-204) : 25-29

“Papel de la enfermera /o desde el punto de vista del usuario”

Any: 1995

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigadora principal: **Isabel Casanovas**

Professors d’infermeria implicats com a co-investigadors: P.Lázaro, **J. Mitjans**, M. Reixach

Comunicació Científica: Publicat a Enfermería Clínica 1995 Vol 5 (2): 61-68

“Dos visiones en relación a las prácticas de los alumnos.”

Any 1995

Entitat Finançadora: EUI ST. Pau

Investigadora principal: **Bibiana Escuredo**

Professors d’infermeria implicats com a co-investigadors: **I.Casanovas, J. Esteve, I Fargues, M Gasull.**

Comunicació científica: Comunicació presentada a les “XV Sesiones de Trabajo de la AEED.” Madrid 1995

Principis ètics i escales de medició del grau d'autonomia i dependència de les persones ancianes.

Any: 1995.

Entitat finançadora: EUI Sant Pau.

Investigadora principal: **Mercedes Abades.**

Professors implicats com a co-investigadors: **M. Gasull.**

Comunicació científica: Presentació al “IVt Simposi d'Atenció socio sanitària”. Publicat al llibre de Ponències i Comunicacions (Barcelona, 1995).

“La Enfermera en el Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona. Siglo XV”.

Any: 1995

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia.**

Professors d'infermeria implicats com a co-investigadors: R. Tey

Comunicació científica: “II Congreso Nacional de Historia de Enfermería.” Málaga, Novembre, 1995.

“Opinión del usuario sobre el desempeño del rol de la enfermera en un CAP”

Any 1996

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigadora principal: **Isabel Casanovas**

Professors implicats com a co-investigadors: **M Abades, B Escuredo, J Esteve, I Fargues, M Gasull, J Mitjans**

Comunicació científica: Comunicació presentada a les “XVII Sesiones de Trabajo de la AEED”. Cuenca 1996

Professionals d'Infermeria i Alumnes en Atenció Primària. Un sistema efectiu.

Any: 1997

Entitat finançadora: EUI St. Pau .

Investigador principal: **Bibiana Escuredo.**

Professors implicats com a co-investigadors: **J. Esteve, E. Gavilán, C. González.**

Comunicació científica: Comunicació presentada al “Vè Congrés d'Infermeria Catalana” Girona

“Enfermeria en el siglo XVIII en el Hospital de Santa Creu de Barcelona”

Any: 1997

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigador principal: **Isabel Fargues Garcia**

Professors implicats com a co-investigadors: R. Tey

Comunicació científica: Publicat a la revista Rol 1.997 n 222:77-83

“Development of the training in scientific research at Esola Universitària d’Infermeria de l’Hospital de la Sta Creu i St. Pau. (Barcelona)”

Any 1998

Entitat finançadora: EUI St. Pau

Investigadora principal: **Isabel Casanovas**

Professors implicats com a co-investigadors: **M. Abades, B Escuredo, J Esteve, I Fargues, M. Gasull, M Guillaumet, J Mitjans**

Comunicació científica: Pòster presentat a “9th Biennial Conference of the WENR, Helisinki, Finland, July 1998”

“Patients’ autonomy and privacy in nursing interventions” (estudi multicèntric).

Any: 1998-2001

Entitat finançadora: Biomed 2 (Comunitat Europea)

Investigador principal: Helena Leino-Kilpi. University of Turku. Finlàndia .

Professors implicats com a co-investigadors: Theo Dassen. Humboldt Universitat - Alemanya), **Maria Gasull**. (EUI. Hospital Sta Creu i Sant Pau - Espanya), Chrisoula Lemonidou (National and Kapodistrian University of Athens – Grecia), Philomena A. Scott. (University of Stirling Scotland – Regne Unit).

A més d’aquests llistats de projectes de recerca, afegim també el següent llistat de publicacions (llibres o capítols):

Escuredo, B, Sánchez, J.M, Borràs, X, Serret, J. Estructura i función del cuerpo humano. Barcelona: Interamericana McGraw–Hill; 1995.

M. Gasull. Enfermería y los cuidados al final de la vida. En: Urraca, S. Eutanasia hoy. Un debate abierto. Madrid: Noesis; 1996.

M. Gasull, coautora. Guia de recomanacions sobre el Consentiment Informat. Comissió Assessora de Bioètica. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1997.

M. Gasull, coautora. La Educación en Bioética de los profesionales sanitarios en España. Una propuesta organizativa. Asociación de Bioética Fundamental y Clínica. Madrid, 1999.

Esteve, J. Administración de Servicios de Enfermería. En: Hernández Conesa, J. Qüestions de Enfermería. Barcelona: Interamericana McGraw-Hill; 1999. “de próxima aparición”.

Esteve, J, Mitjans, J, coordinadores. Tècniques clíniques. Barcelona: Interamericana McGraw-Hill; 1999. “de próxima aparición”.

Organització de taules rodones

Suicidios: mitos y realidades.

Entitat organitzadora: **EUI St. Pau**

Moderadora: **J. Mitjans**.

Ponents: C. Tejedor, A. Díaz, F. Marimón i **M. Sirvent**.

Data: 26 de maig de 1996.

Stress i malaltia.

Entitat organitzadora: **EUI. St. Pau**

Moderadora: V. Setò.

Ponents: J.J. Castellón, j. Puig, F. López i R. Catalàn.

Data: 21 de maig de 1997.

Salut Mental i Mitjans de comunicació.

Entitat organitzadora: **EUI. St. Pau**

Moderadora: T. Sarasa.

Ponents: E. Álvarez, X. Barbé, J.M. Puig, J. Ferré, T. Salvador.

Data: 20 de maig de 1998.

Psicopatologia de l'amor i altres dimonis.

Entitat organitzadora: **EUI. St. Pau**

Moderadora: M. Figueras.

Ponents: J. Pérez, i. Ruiz, J. Basora i V. Quílez.

Data: 19 de maig de 1999.

“El rol de la infermeria en la investigació clínica amb medicaments”

Entitat organitzadora: **EUI St. Pau**

Moderadora: **Isabel Casanovas**

Ponents: I. Garcia, A. Lloret, J. Joan, J E Torra

Data: 26 d'octubre de 1998

6.6 Punts forts**6.6.1 En relació a la tipologia del professorat ...**

- El professorat del centre és un personal que el valorem com idoni, tant per la seva experiència com per la coherència entre el seu perfil professional i el tipus d'ensenyament que imparteix. Aquesta percepció coincideix amb la dels alumnes, que qualifiquen al professorat com un dels millors aspectes de la diplomatura (p. 65).

- Existeix la percepció dels professors d'estar treballant en un centre que consideren entre els cinc millors, la qual cosa pot influir en la motivació constant per no descendre d'aquest llistó.

- La quasi majoria absoluta dels professors té clars els objectius principals de la titulació, el que facilita la unificació de criteris i evita la dispersió dels coneixements cap a àrees que no són d'especial interès per a la professió.

6.6.2 En relació a la política d'innovació i els ajuts a la docència ...

- Les demandes de formació del professorat són generalment acceptades per la Direcció del centre.
- Els cursos ofertats per l'EUI i la UAB han tingut una alta participació i utilitat per a la docència.
- El 100 % del professorat ha realitzat altres activitats de formació, dels quals quasi la meitat ha participat, en els últims cinc anys, en més de deu, un número que, donada l'oferta disponible, considerem prou significatiu.
- Es potencia la formació de les infermeres de referència, oferint la com a contraprestació per la seva col·laboració en les pràctiques clíniques. Pensem que això repercuteix positivament en aquestes pràctiques.

6.6.3 En relació al professorat i el desenvolupament de la docència ...

- El nivell d'absències del professorat és molt baix.
- La cobertura de la classe per absència del professor quasi sempre és possible, gràcies a la flexibilitat davant el canvi.

6.6.4 En relació a la participació dels professorat en òrgans de govern i gestió ...

- En els òrgans de govern hi han representants de totes les categories de professorat.
- En tots els òrgans, hi ha representació del professorat.

- En casos d'excipional importància, les reunions generals es convoquen per duplicat, per tal de facilitar l'assistència als professors associats.

6.7. Punts febles

6.7.1 En relació a la tipologia del professorat ...

- El fet de que hi hagi un 2.8% dels professors que no coneix els objectius principals de la titulació, ja que pensem que qualsevol professor, independentment de les hores que col·labori en la docència dels alumnes hauria de tenir molt clars aquests objectius.

6.7.2 En relació a la política d'innovació i els ajuts a la docència ...

- No s'ha efectuat l'avaluació de l'aplicació de les activitats de formació, tot i que les opinions dels assistents són favorables.

6.7.3 En relació a la participació dels professorat en òrgans de govern i gestió ...

- L'aspecte informatiu, en relació a certs professors associats, és el punt esmentat a millorar. Els manca informació dels seus representants en els òrgans de govern, si bé, també cal considerar que l'assistència d'aquests és molt baixa en les reunions generals a les quals se'ls convoca.

6.8 Propostes de millora

- Tot i que no pensem que puguem incidir en l'activitat assistencial dels professors associats, caldria incidir en que puguin assistir a les reunions generals.
- Incrementar dos professors a temps complert.

7. INSTAL·LACIONS (Taula 11)

7.1 Generals (Annexes 9 i 19)

L'E.U.I. està situada dins el recinte de la Fundació de la Gestió Sanitària del Hospital de la Sta. Creu i Sant Pau, i ocupa l'edifici de l'antic convent de les monges i l'edifici de Sant Roc. Les superfícies compartides amb l'Hospital són la Biblioteca i el Saló d'Actes.

Es poden esmentar 12 àrees diferents:

1. Aules teòriques: tres amb una capacitat de 80 persones, una de 55 i dues de 20 a 30 persones. Les primeres estan dotades de l'equipament tradicional (cadires, pissarra, tarima, taula i cadira del professor, etc.), més aparells de televisió, vídeo i màquines de transparències i diapositives. Les més petites estan dotades només de l'equipament tradicional.
2. Aula d'informàtica: que disposa de 12 ordinadors per l'alumnat, i un ordinador central amb pantalla-pissarra pel professor.
3. Aules pràctiques: quatre aules amb l'equipament d'una aula teòrica i els aparells propis de pràctiques de laboratori.
4. Seminaris: sis dotats amb cadires, taules i alguns amb pissarra.
5. Àrea docent: composta per set despatxos (un per professor), equipats amb mobiliari de despatx, tres sales de reunions; aquesta àrea està dotada, a més a més de quatre ordinadors amb impressora per al professorat.
6. El magatzem, on es guarda el material de pràctiques de laboratori.
7. Vestuaris dels alumnes, i en el que cada alumne té la clau d'un armari per a ser utilitzat en temps acadèmic.
8. Arxiu de secretaria, repartit en cinc àrees diferents
9. Àrea administrativa: comprèn la Secretaria i Consergeria, ambdues dotades amb el material propi d'oficina.

10. Direcció

11. Servei de fotocòpies

12. Cafeteria (de l'Hospital), a la que els alumnes accedeixen en els horaris establerts segons els acords de l'escola amb la institució. Alhora els alumnes disposen de dues sales de descans amb serveis dispensadors de begudes, i una d'elles amb microones.

12. Àrees comuns i de serveis: quatre sales de descans pels alumnes, zona de lavabos i dutxes i telèfon públic.

Els alumnes valoren de forma negativa la comoditat de les aules (p.61 i 62): el 69.5 % dels casos valora entre *bastant* i *molt incòmodes* les aules en general, i un 70 % les cadires particularment. A més és destacat, per un 50 % dels alumnes, com a pitjor de l'escola els altres serveis, com cafeteria, biblioteca, servei de fotocòpies i aula d'informàtica. No obstant, es ressalta el 100 % dels casos el grau de neteja de l'escola.

Per part dels professors, cal destacar que el 55.6 % valoren que *sempre disposen* dels recursos necessaris, sobre tot en quant al material de pràctiques (p.42), i tornen a fer incidència en la qüestió d'incrementar els recursos informàtics en benefici de la causa didàctica. Punt, aquest últim que guardaria relació amb l'apartat **4.2 Metodologia docent** en el que també es feia esment a la necessitat de posar en pràctica estratègies multimèdia.

Els alumnes i professors convergeixen en la valoració negativa d'aules i recursos informàtics, els segons valoren positivament l'apartat de material a les aules de formació pràctica. Cal considerar les dificultats d'adaptació de l'espai físic de l'Escola per a la docència, al tractar-se d'un complex arquitectònic considerat monument històric.

7.2 Biblioteca

La Biblioteca està unificada amb la Biblioteca central de l' HSCSP dins el mateix recinte on es troba ubicada l' EUI. Per a utilitzar-la és necessari la presentació del carnet d'estudiant .

La superfície de la sala és de 226 m² i disposa de 45 seients.

Com a equipament tècnic disposa de cinc ordinadors amb lector de CD-ROM connectats a la xarxa de l' hospital i a altres xarxes externes.

Com a recursos humans disposa de una bibliotecària i d'un conserge.

El fons periòdic està format per 350 subscripcions de revistes, 10 de les quals són de infermeria . El fons no periòdics és de 8.000 monografies aproximadament. En l'actualitat el fons bibliogràfic es de 9.117 títols dels quals 286 són d'infermeria.

La Biblioteca facilita tots aquells documents que, no trobant-se en el propi fons, han de sol·licitar-se a diferents institucions. Les sol·licituds es cursen en primer lloc als centres que formen part de la Coordinadora de Documentació Biomèdica. En el cas de què la revista buscada no consti en el fons d'aquest catàleg es cursa la petició a les diferents biblioteques universitàries i especialitzades del estat espanyol.

Finalment si l'article no es pot obtenir, s'envia la comanda a The British Library Document Supply Centre, per correu electrònic (ARTTEL).

Els fons estan organitzats per especialitats i classificats segons el CD1, amb suport informàtic DATA TREK.

La disponibilitat dels fons és immediata i el préstec de les monografies és per un període màxim de 15 dies.

També es disposa de servei de préstec interbibliotecari, servei de telefax i servei de fotocòpies.

La consulta de la informació es realitza a través de la xarxa local amb base de dades de MEDLINE y COCRHAN i amb un sistema de consulta monousuari CINHAL. Hi ha possibilitat d'accés a la xarxa INTERNET per consulta bibliogràfica .

La Biblioteca és oberta de dilluns a divendres de 9 a 18h en horari d'hivern i de 8 a 15h de dilluns a dijous, de 8 a 14h divendres, en horari d'estiu.

Pensem que tant des de la perspectiva del professorat (Annex 3) com de l'alumnat (Annex 1), hi ha especial insatisfacció respecte al servei de biblioteca: mentre un 61.6 % dels professors es troben *insatisfets per considerar-la deficitària* (p.40), els estudiants també apunten en aquest sentit, però es centren més en *l'atenció que reben*, ja que del 52.3 % normalment *resol el dubte o la consulta*, però un 26.6 % no creu haver estat atès adequadament (p.57 i 59). A més és aquesta possibilitat de la biblioteca (*realitzar consultes*) l'ús majoritari que se'n fa per part dels estudiants (54.7 %), mentre que un 23.4 % realitzen només un ús "d'escriptori", és a dir *per a estudiar* (p.58).

7.3 Punts forts

7.3.1 En relació a les instal·lacions generals ...

- Disposar d'un despatx per cada professor titular.
- No massificació a les aules teòriques.
- El context arquitectònic des del punt de vista estètic.

7.3.2 En relació a la Biblioteca ...

- La qualitat dels sistemes de consulta i d'accés a bases de dades científiques.
- La ubicació i l'estructura del espai.

7.4 Punts febles

7.4.1 En relació a les instal·lacions generals ...

- Ordinadors compartits per a alguns professors; la constant utilització dels mateixos els fan insuficients.
- Hi ha restriccions en l'ús de l'aula d'informàtica pels alumnes.
- Les cadires de les aules son incòmodes.
- Algunes aules de pràctiques són petites pels grups de 20 alumnes.

- Manca de línia telefònica directe a l'exterior en alguns despatxos .

- Les característiques arquitectòniques de l'edifici fa que no es pugui modificar l'estructura d'alguna aula i no permet sentir ni visualitzar correctament els vídeos en algun cas.

- Manca de cafeteria a l'edifici de l'Escola.

- Manca d'autoservei de fotocopies pel alumnat.

- Donada l'estructura física dels lavabos de la planta baixa, els alumnes manifesten una manca d'intimitat.

- Soroll important a les aules que donen al carrer S. Antoni Mª Claret.

- Inexistència de mitjans telemàtics.

7.4.2 En relació a la Biblioteca ...

- L'atenció que rep l'alumne, que la valora com a inadequada.

- Inadequació del fons periòdic i no periòdic específics d'Infermeria.

- Capacitat de la sala insuficient

- Horari restringit

- Recursos humans insuficients, per la manca de cobertura durant els períodes vacacionals.

7.5 Propostes de millora

7.5.1 En relació a les instal·lacions generals ...

- Augment de la quantitat d'ordinadors, de manera que cada professor titular disposi d'un al seu despatx.

- Col·locació de telèfons a les sales que no en disposen. Línia exterior a la resta de despatxos i telèfon de línia interior amb avís d'ocupació.

- Renovació de les cadires de les aules.

- Modificar l'estructura dels lavabos de la planta baixa.

- Implantació d'autoservei de fotocòpies pels alumnes.

- Unificar al màxim possible els arxius de secretaria

7.5.2 En relació a la Biblioteca ...

- Ampliar els espais físics destinats a la Biblioteca.

- Ampliar el fons bibliogràfic en Infermeria.

8. RELACIONS EXTERNES

El Comitè valora com a molt importants les relacions que l'EUI manté amb altres institucions sanitàries i professionals i que es concreten mitjançant els convenis de pràctiques signats amb l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, Fundació Puigvert, l'ICS i tota una varietat de centres sociosanitaris (Annex 16). Pel que fa a organitzacions professionals, esmentar les vinculacions amb les associacions d'infermeria ADEIC (Associació de Directors d'Escoles d'Infermeria de Catalunya) i l'associació d' EUI de la UAB. Malgrat la seva existència, pensem que seria interessant ampliar aquestes relacions amb altres associacions o grups de treball professionals.

Valorem com a importants els estudis d'Infermeria per al desenvolupament econòmic i social donat que l'estat de salut de la població és reconegut com un component del desenvolupament econòmic, i el professional infermer, mitjançant les cures, contribueix, de forma activa, a la promoció, prevenció, curació i rehabilitació dels processos de salut-malaltia i, per tant, a l'augment de la riquesa.

La infermeria ajuda a la persona, família i altres grups a determinar i aconseguir els seu potencials físic, mental i social i contribuir a la millora de la qualitat de vida⁷, desenvolupant les seves activitats en el marc d'una societat en canvi permanent. Alhora, els canvis que es van produint repercuteixen en el nivell i tipus de cures requerides.

Descriurem a continuació, alguns dels elements que incideixen directament en l'increment de la necessitat de les cures d'infermeria a la nostra societat⁸:

- la millora en la formació bàsica dels ciutadans, que ha donat com a resultat una actitud més activa vers la pròpia salut, i ha augmentat les demandes d'informació i cures .
- la incorporació de la dona a l'activitat laboral, fet que ha produït que es derivin moltes més demandes de cures al sistema sanitari;
- l'envelliment progressiu de la població que s'està produint; tant és així que es calcula que a l'any 2006, la població major de 65 anys, serà un 18 % del total .
- l'evident allargament de l'esperança de vida, que fa que el percentatge de persones amb problemes de dependència augmenti progressivament a les llars, qüestió que també genera un augment en les necessitats de cures d'infermeria;
- els canvis produïts en la morbiditat, que fan que cada vegada hi hagi més persones afectades de processos crònics que la medicina no pot curar, però que precisen igualment, i sobretot de cures;
- l'evolució de les noves formes d'atenció com la cirurgia ambulatoria, l'atenció domiciliària o l'hospitalització domiciliària, que generen tanmateix un increment en la necessitat de les cures d'infermeria.

Respecte al suport de l'administració pública, cal esmentar que tot i la importància, que hem cregut justificar dels estudis d'infermeria i el seu resultat per a la societat, no totes les universitats públiques tenen encara EUIs integrades (UAB i UPF).

En quant a la comparació de la titulació amb altres pròximes de primer cicle en Ciències de la Salut , extraïem les següents conclusions:

1. Mentre que a l'Estat Espanyol la formació es va unificar com a titulació de primer cicle universitari, en altres coexisteixen diferents nivells de formació (universitària i no universitària).

2. L'evolució de la titulació al nostre país continua igual, mentre que en altres, la formació ha evolucionat a nivell de segon i tercer cicle.

3. En aquests moments, en algunes universitats del nostre país s'ha començat a impartir formació de segon cicle com a títol propi.

En quant a ajuts, cal esmentar, entre altres, els concedits pel Comissionat per a Universitats i Recerca, que inclouen als alumnes del nostre centre (Annex 9), i a més, el propi centre contempla la possibilitat d'oferir ajuts especials per a aquells alumnes que, per situacions personals o familiars, durant els seus estudis, presenten problemes per a continuar amb els mateixos.

A l'apartat de relacions, comentar que en algun cas s'ha mantingut relacions regulars, com per exemple amb la Universitat de Turku (Finlàndia), en relació al projecte de recerca *Authonomy and Privacy in Nursing Interventions*, però les relacions més continuades són amb altres EUIs de Catalunya, mitjançant les quals els professors representants, entre altres temes, unifiquen criteris pel que fa al programa de les assignatures.

A continuació descriurem algunes de les relacions externes que el professorat de l'Escola manté amb altres institucions:

Institució: Escola Univesritària d'Infermeria Santa Madrona. Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales. Universitat de Barcelona.

Motiu: Impartició dels temes *Drets Humans, Principis Ètics – Codis d'Ètica* i *Presa de decissions ètiques*, al Màster en Administració i gestió en Infermeria.

Participant: M. Gasull.

Període: setembre (1994) i desembre (1995, 1996 i 1997).

Institució: Universidad Complutense de Madrid.

Motiu: Impartició del tema *Ètica de los cuidados de enfermería*, al *Màster en Bioètica*.

Participant: M. Gasull.

Període: abril (1994), juny (1996) i maig (1998).

Institució: Universidad Complutense de Madrid i Fundación Paidea.

Motiu: Impartició del tema *Ètica de los cuidados de enfermería*, al Curs de postgrau d'*Experto en Bioética Sanitària*.

Participant: M. Gasull.

Període: abril (1994), juny (1996) i maig (1998).

Institució: Escuela de Enfermería. Facultad de Medicina. Universidad de Chile, Santiago de Chile..

Motiu: Impartició dels temes *Principios de la Bioètica, Ètica de los cuidados, Problemas èticos de la relación enfermera-paciente i Responsabilidad profesional* al *Curso de Educación Continua*.

Participant: M. Gasull.

Període: juliol, 1998.

Institució: Unitat Docent. Facultat de Medicina. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. UAB.

Motiu: Impartició del tema *Ètica de les cures*, al II Curs de Doctorat *Introducció a la Bioètica*.

Participant: M. Gasull.

Període: març (1998) i març (1999).

Institució: ICS (subdivisió d'Atenció Primària).

Motiu: Impartició del tema *Dilemes ètics d'infermeria*, al *Curs de Formació de Residents de Medicina de Família i Comunitària* (mòdul *Introducció a la Bioètica*).

Participant: M. Gasull.

Període: juny (1998) i octubre (1998).

Institució: Escuela de Enfermería y Facultad de Medicina de la Universidad de Santiago de Chile.

Motiu: Assessora sobre l'ensenyament de la Bioètica en les reunions de treball de l'equip docent.

Participant: M. Gasull.

Període: 27 i 31 de juliol de 1998.

Institució: Enfermería Clínica (Revista de Enfermería). Doyma. Barcelona.
Motiu: Membre del Comitè d'Experts.
Participant: M. Gasull.
Període: Des de 1990 fins a la data present.

Institució: Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.
Motiu: Membre del Comitè d'Ètica Assistencial. (Membre Nat: Expert en Ètica).
Participant: M. Gasull.
Període: Des de setembre de 1994 fins a la data present.

Institució: Asociación de Bioética Fundamental y Clínica (Madrid).
Motiu: Cofundadora i vocal de la Junta Directiva.
Participant: M. Gasull.
Període: Des de Juny 1994 fins a Novembre 1997.

Institució: Nursing Ethics. An international Journal for Health Care Professional (Londres).
Motiu: Consultant per Espanya.
Participant: M. Gasull.
Període: Des de Juny 1995 fins a la data present.

Institució: Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Motiu: Membre de la Comissió Assesora de Bioètica.
Participant: M. Gasull.
Període: Des de febrer de 1996 fins a la data present.

Institució: Consell de Col.legis Professionals de Diplomats d'Infermeria.
Motiu: Membre de la Ponència de Bioètica.
Participant: M. Gasull.
Període: Des de Juliol 1997 fins a la data present.

Institució: Asociación de Bioética Fundamental y Clínica. Grupo de trabajo sobre la enseñanza de la Bioética en España. (Madrid).
Motiu: Membre representant d'infermeres/s.
Participant: M. Gasull.
Període: Des d'octubre 1997 fins a la data present.

Institució: Generalitat de Catalunya. Centre d'estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Departament de Justícia.

Motiu: Impartició del curs *Manipulació i Higiene a l'àmbit de les infermeries* als centres penitenciaris de Quatre Camins, Can Brians i Ponent.

Participant: I. Casanovas.

Període: Des d'octubre a novembre 1997.

Institució: Associació Ciutadana Antisida de Catalunya.

Motiu: Impartició del curs *Habilitats en comunicació a persones infectades pel VIH / Sida.*

Participant: I. Casanovas.

Període: març 1998.

Institució: Instituto de Salud Carlos III .Madrid

Motiu: Afiliació a la llista de discussió (via Internet) sobre investigació en Infermeria (investen listserv.rediris.es).

Participant: I. Casanovas.

Període: Des de març 1999

Institució: Enfermería Clínica (Revista de Enfermería) Ed. Doyma. Barcelona.

Motiu: Membre del Comitè d'Experts per a la revisió d'articles originals.

Participant: I. Casanovas.

Període: Des de l'any 1998 fins l'actualitat.

Institució: ICS.

Motiu: professora del Seminari de *Formación en Servicios de los Equipos de AP*, sobre *La aplicación del PAE* (Àrea de Gestió 7, Centre Sector Sabadell).

Participant: B. Escuredo.

Període: març, 1994.

Institució: ICS.

Motiu: professora del Seminari de *Formación en Servicios de los Equipos de AP*, sobre *asepsia y sondaje* (Àrea Centre Lleida, DAP de Sabadell).

Participant: B. Escuredo, F. Mitjans i I. Casanovas.

Període: 1995.

Institució: Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (Servei de Pediatria).
Motiu: professora de classes teòriques als cursos d'*Infància i Salut: educació per la salut a l'escola.*
Participant: B. Escuredo.
Període: Des dels anys 1986 al 1997.

Institució: Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra
Motiu: Assessoria i Escola de Referència des de la seva creació.
Participants: Professors de l'EUI en activitats docents i Esteve, J. en Assessoria i formació de professors.
Període: Des de 1989 i en l'actualitat com assessoria i formació de professors.

Institució: ADEIC
Motiu: Vicepresidenta
Participant: J. Esteve
Període: Des de la seva fundació al 1997 fins l'actualitat.

Institució: Associació d'EUI de la AUB.
Motiu: Membre i Secretària de la Comissió.
Participant: J. Esteve
Període: Des de 1990 fins 1999.

Institució: Editorial Interamericana McGraw-Hill.
Motiu: Assessora.
Participant: J. Esteve
Període: Des de 1990 fins 1999.

Institució: Associació Catalana d'Infermeria.
Motiu: Coordinació grup de Treball "Nous escenaris de futur en la prestació de cures"
Participant: J. Esteve
Període: 1997/1998.

No tenim programes d'intercanvi establerts a nivell estatal ni europeu, si bé, en algunes ocasions acollim estades d'estudiants d'Infermeria d'altres països. Aquests intercanvis són valorats com a positius perquè permeten conèixer diferents realitats i faciliten, a la pràctica, l'intercanvi de coneixements.

Els estudis sobre la imatge de la titulació i dels graduats, han estat esmentats i analitzats els seus resultats, al punt **2.4 Anàlisi de la demanda i ocupació en la titulació.**

Com a valoració final, comentar que ja a l'apartat 1., fèiem referència als constants canvis al pla d'estudis i impediments als que està sotmesa la titulació d'infermeria. El fet de què sigui un títol terminal, de primer cicle universitari, repercuteix negativament en l'apartat de recerca i pel que fa a l'apartat de relacions internacionals són dificultoses pel fet de ser un centre adscrit. No obstant, dins l'àmbit estatal, les relacions amb professionals, però principalment amb les organitzacions, són del tot satisfactòries, en tant en quant hi ha un benefici mutu per a les dues parts, si bé es podrien incrementar.

8.1 Punts forts

- La formació de professionals d'Infermeria és de suma importància perquè dóna resposta a les demandes actuals de la societat en matèria de salut.

- L'existència de convenis amb els centres de pràctiques garanteixen: les places de pràctiques, l'assoliment dels objectius i la qualitat de l'ensenyament.

8.2 Punts febles

- El fet de ser un centre adscrit no facilita ni per suport de la universitat, ni per recursos propis l'establiment de programes d'intercanvi d'estudiants i de professors.
- No tenim informació sistematitzada sobre l'opinió dels graduats al finalitzar els seus estudis i, per tant, tampoc dels resultats diferits.

8.3 Propostes de millora

- Incrementar les relacions externes amb altres institucions i organismes professionals.
- El Comitè Intern té consciència de la importància de les relacions externes, així com de què és en el nostre cas un punt feble important, si bé no s'està en aquest moment en disposició de realitzar una proposta concreta.
- Obtenir informació dels graduats en relació a si els estudis que han cursat els hi ha estat d'utilitat per a la seva inserció i exercici professional.

9. PUNTS FORTS I PUNTS FEBLES

9.1 Punts forts

1. El context institucional

- Consolidació de la formació infermera com a titulació universitària.
- Les grans etapes d'evolució de la titulació han comportat una millora global de la formació i un procés d'adequació de la mateixa a les necessitats canviants de la societat.
- Els elements clau d'orientació en la reforma dels plans d'estudis han estat: formar un professional generalista i l'avenç en la identitat professional infermera.

2. Metes, objectius i planificació.

- Els objectius de la titulació tenen en compte els canvis d'ordre social, econòmic, polític i educatiu produïts en la nostra societat.
- Pensem, per una banda, que és molt positiu que els objectius generals de la titulació reflecteixen els ideals del *bon fer* en infermeria i per una altra, que són suficientment específics i coneguts tant pels estudiants com pels professors implicats en la docència.

- Destaquem també l'enfocament humanista de la titulació, ja que contempla l'ésser humà des de la perspectiva holística la qual cosa està directament lligada a la filosofia de cures d'infermeria que adoptem.
- La mitjana de la demanda d'accés en els darrers sis anys és molt alta (1508 sol·licituds per una, mitja de 76.6 places), així com les notes de tall, tot i tractant-se d'un centre adscrit amb matrícula pròpia.
- En relació a l'anàlisi i ocupació en la titulació hem valorat com a positiu els següents punts:
  - El fet que el 95.9 % dels alumnes estudiïn la carrera amb els anys previstos, la qual cosa evidencia la viabilitat de la titulació en relació a la seva durada.
  - El que el 95.9 % dels alumnes trobin alguna feina com infermers/es el 1r any després d'haver acabat la carrera, per bé que en la majoria de casos són feines esporàdiques.
  - El que el 89.8 % dels diplomats no hagin cursat cap altra carrera i que hagin continuat estudiant cursos de postgrau, el que fa pensar que no sols estan contents de l'elecció que van fer, sinó que la majoria d'ells volen continuar aprenent i aprofundint en la pròpia disciplina (73.5 %).
  - Que els que decideixen cursar un altre (12.2 %) no és degut a que no trobin la professió d'infermeria d'interès, sinó que era una opció prèvia a la que no van poder-hi optar per la nota de tall; també sembla un punt fort el que tots ells manifesten haver-les-hi agradat la titulació.

- Que sigui important per qui contracta saber on han estudiat la carrera (87.8%) i que això pugui influir a l'hora de trobar feina, com opinen els exalumnes enquestats en un 71.4% dels casos.

3. El programa de formació

- Amb l'actual programa de formació s'assoleix un perfil professional generalista capaç d'actuar en l'àmbit de l'atenció primària, hospitalària i sociosanitària.
- Existeix un document públic de totes les assignatures i a tots els programes és detallen objectius, temaris, bibliografia i sistema d'avaluació.
- L'equilibri en la càrrega docent de l'alumne entre ensenyaments teòrics i pràctics, així com el grau d'especificitat i desenvolupament de les pràctiques de les diferents assignatures
- L'alumne té la possibilitat de complimentar tota l'optativitat i lliure elecció amb l'oferta del centre; fet que és important donada la distància física entre el campus i l'escola.
- Alt nivell de participació dels professors en el procés intern del disseny del Pla d'estudis.
- Planificació global, lògica, seqüencial i comprensiva del programa de formació
- La participació dels professors en l'organització de les assignatures per aconseguir el compliment de la totalitat dels programes.

4. Desenvolupament de l'ensenyament

- El compliment de les tutories sobrepassa la normativa vigent i l'eficàcia de la mateixa és corroborada pels alumnes.
- Cal destacar una metodologia docent molt participativa i amb foment de la reflexió, tant en les classes teòriques com a les pràctiques de laboratori.
- El nombre total d'hores de treball dels alumnes és pertinent. Això es avalat primer, perquè els estudiants convergeixen amb els professors en la seva estimació, i segon pels resultats que s'obtenen.
- Destaca l'èmfasi en la informació donada als alumnes respecte a dates, criteris d'avaluació, publicació de notes i revisió d'exàmens, així com la importància que es dona a l'avaluació continuada.
- La valoració globalment positiva que fan tant els alumnes com els professors permet considerar el nivell global de coordinació dels ensenyaments com un punt fort.
- Els resultats de l'ensenyament, els considerem positius ja que les taxes d'endarreriment i abandonament són molt baixes.
- Les pràctiques "externes" d'infermeria, cal esmentar que són un dels aspectes que el Comitè Intern considera més importants, tant pel que fa al tipus de seguiment que es fa dels alumnes per part de la professora de pràctiques i de la infermera de referència, com per les característiques d'aquests professionals. El fet de tenir convenis signats amb tots els centres contribueix a la disponibilitat i estabilitat

dels llocs de pràctiques. Aquests aspectes, junt amb la dedicació del professorat, contribueixen a la qualitat de les mateixes.

D'altra banda, els continguts de les pràctiques de les assignatures no només estan en concordança amb el programa teòric de la mateixa, sinó que també ho estan en relació a les matèries impartides paral·lelament en la resta d'assignatures que l'alumne du a terme durant el curs acadèmic de referència. Això facilita la integració transversal de coneixements.

5. Alumnes

- La flexibilitat i disponibilitat del sistema a l'hora de proporcionar atenció als alumnes,
- Els ajuts que es donen davant problemàtiques individuals.
- La participació dels alumnes en els òrgans de govern

6. Professorat

- Valoració positiva per part dels alumnes de la qualitat docent dels professors
- Alta assistència del professorat a cursos, congressos i altres activitats de la formació continuada.
- Potenciació de la formació de les infermeres de referència mitjançant cursos específics ofertats per la pròpia Escola. Aquest fet ha estat valorat com a molt positiu i útil per millorar la docència amb els alumnes.

- El nivell d'absències del professorat és molt baix i sempre s'ofereixen una alternativa de recuperació de les hores de docència perdudes.
- Hi ha representació del professorat en tots els òrgans.
- Alt grau de sensibilitat i motivació del professorat de dedicació plena per a participar en activitats de recerca.

7. Instal·lacions

- No massificació a les aules teòriques
- La qualitat dels sistemes de consulta i accés a les bases de dades informatitzades

8. Relacions Externes

- L'existència de convenis amb els centres de pràctiques garanteixen les places de pràctiques, l'assoliment dels objectius i la qualitat de l'ensenyament

9.2 Punts febles

1. El context institucional

- Les contínues modificacions del Pla d'Estudis han comportat una manca d'estabilitat de manera que abans de poder avaluar els resultats ja havíem de fer noves modificacions.
- La impossibilitat de conjugar el fet d'impartir una titulació només de primer cicle, amb 225 crèdits i tres anys, amb una normativa comunitària de 4600 hores i una normativa universitària de dedicació dels alumnes de no més de 6 hores al dia de presència al centre.
- Els inconvenients de ser un centre adscrit (informació, recursos, estructura, etc.) i estar ubicats a una distància considerable del campus.

2. Metes, objectius i planificació

- Manca d'informació dels alumnes postitulació (ja titulats) pel que fa a la inserció laboral, formació i participació en el desenvolupament de la professió.

3. El programa de formació

- El fet de ser un títol terminal.
- Ser una titulació sotmesa a diverses normatives difícils de compaginar. Aquest fet repercuteix en una major càrrega lectiva pels alumnes i més hores de dedicació Setmanal.
- L'alumne té dificultats per a cursar la lliure elecció al campus, degut a la distància i a les incompatibilitats horàries. Aquest problema s'intenta pal·liar amb l'extensa oferta de crèdits optatius que fa el centre.

4. Desenvolupament de l'ensenyament

- En relació al treball dels alumnes, aquests tendeixen a centrar-se prioritàriament en els apunts de classe.
- En relació a l'avaluació dels aprenentatges, malgrat els bons resultats obtinguts, dels alumnes i la coincidència entre alumnes i professors respecte les hores d'estudi necessàries per poder aprovar, els alumnes consideren els exàmens bastant difícils.
- En relació a les pràctiques "externes" d'infermeria, tot i que els documents d'avaluació intenten objectivar al màxim els aspectes a avaluar, es detecta un cert nivell de subjectivitat per part de les infermeres de referència durant el procés avaluatiu, la qual cosa influeix en què aquestes tendeixin a donar puntuacions altes.

5. Alumnes

- La dificultat en la implicació dels alumnes en els òrgans de representació dels Estudiants.

6. Professorat

- En relació a la política d'innovació i els ajuts a la docència, no s'ha efectuat l'avaluació de l'aplicació de les activitats de formació, tot i que les opinions dels assistents són favorables.

7. Instal·lacions

- Les cadires de les aules són incòmodes
- Manca d'autoservei de fotocòpies
- Limitació de l'ús de l'aula d'informàtica pels alumnes
- Ordinadors del professorat titular compartits, la seva constant utilització els fa insuficients.
- Inadecuació dels fons bibliogràfics periòdics i no periòdics específics d'infermeria.
- Horari de la biblioteca restringit.

8. Relacions Externes

- El fet de ser un centre adscrit no facilita ni per suport de la universitat, ni per recursos propis l'establiment de programes d'intercanvi d'estudiants ni de professors.
- La manca d'informació sistematitzada sobre l'opinió dels graduats al finalitzar els estudis i per tant tampoc dels resultats diferits.

9.3. Consideracions finals

Des del punt de vista del Comitè Intern un dels elements més positius dels ensenyaments d'infermeria al nostre centre, és la relació entre les missatges educatius del que es diu i el que es fa.

D'altra banda l'eix central del procés és la persona, en aquest cas l'alumne, i això es reflecteix en l'atenció individualitzada que se li dedica, en l'organització dels ensenyaments a nivell de desenvolupament global del pla d'estudis i en el treball de l'equip.

També el sistema de participació del professorat i la relació amb els equips assistencials ofereix una línia de continuïtat i d'actuació que creiem decisiva per a la qualitat de la formació; així com els llocs on es duen a terme les pràctiques clíniques i la seva especificitat en relació a les diferents assignatures.

Al mateix temps el fet de ser un centre adscrit, amb un equip molt preocupat per la qualitat amb recursos humans i materials molt escassos i dependent d'una institució assistencial, fa que sigui difícil assolir objectius que depenen més d'elements instrumentals i econòmics que no pas docents.

Respecte als aspectes purament docents pensem que és necessari seguir treballant per una formació generalista dels estudiants, però transformant els instruments tradicionals amb els que s'han impartit els coneixements, per una línia que impliqui més a l'alumne en el seu propi aprenentatge i en el desenvolupament d'habilitats i eines que el capacitin per aprendre a aprendre a llarg de la seva vida professional.

Tant les forteses com les febleses descrites al llarg de l'informe estan evidenciades en els diferents documents referenciats així com en els resultats dels qüestionaris dels alumnes, exalumnes i professors.

Considerem que és necessari continuar amb una organització centrada en l'alumne però a la vegada es fa imprescindible resoldre el més aviat possible aquells aspectes que depenen de la institució i que el Comitè Intern ha identificat com a punts febles. En aquest sentit proposem en el següent apartat les propostes de millora que pensem que poden ser d'utilitat per resoldre-les

10. PROPOSTES DE MILLORA

- En relació al context institucional, modificar la titulació de diplomant en infermeria, com a títol només de 1r cicle i títol terminal, per un primer cicle de títol DI. Un segon cicle amb títol de Llicenciat en Infermeria i accés al tercer cicle.
- En relació a les metes, els objectius i la planificació, caldria obtenir informació sistemàtica respecte a la inserció laboral, la formació i la implicació dels postgraduats en el desenvolupament de la professió.
- En relació al desenvolupament de l'ensenyament, caldria aplicar a tots els exàmens de tipus test, la formula de descompte de l'error. Solució que ja està acordada per l'any acadèmic que s'inicia.
- Actualitzar i augmentar els fons periòdics i no periòdics específics d'infermeria
- Fomentar l'ús bibliogràfic per part dels alumnes.
- Dur a terme les gestions pertinents a fi i efecte de poder utilitzar alguna de les aules de la Fundació Dr. Robert, així com la Biblioteca Dr. Laporte per tal de substituir l'aula del soterrani.
- Actualitzar i augmentar els fons bibliogràfics periòdics i no periòdics específics d'infermeria a l'actual Biblioteca del HSCSP
- Renovar l'actual dotació de cadires de les aules.

- Instal·lar una fotocopiadora per l'ús dels alumnes.
- Obtenir informació respecte a l'opinió dels graduats en relació a la utilitat dels estudis que han cursat pel que fa a la seva inserció en l'exercici professional.
- Augment d'ordinadors pel professorat titular.

TAULES AVALUACIÓ

IV. AVALUACIÓ DE LA GESTIÓ DE L'ENSENYAMENT

1. GESTIÓ DE PERSONAL

1.1 Gestió de personal docent

Com a nota prèvia, comentar que les dades quantitatives del professorat, poden trobar-se a l'apartat **6. Professorat**.(Avaluació ensenyaments)

El nombre de professors amb dedicació a temps complet el valorem com a insuficient. Donada l'elevada càrrega lectiva del professor d'escola universitària (360 h.), en relació al titular d'universitat (240 h.), es veu molt dificultada tant la tasca de realitzar recerca, com altres activitats complementàries.

Respecte a la política de contractació, comentar que el centre no en pot seguir una de pròpia ja que, qui contracta és l'entitat titular i això li suposa al centre tant aspectes positius com negatius:

- com a aspecte negatiu, faríem referència a què els objectius de l'entitat titular i els del centre universitari, no sempre coincideixen.
- com a positiu, esmentar la no intervenció de l'entitat titular en l'establiment de política de professorat (Annex 17).

En quant a la mobilitat, la del professorat a temps complet és mínima en relació a la dels professors associats, que és més alta ja que la seva activitat principal no és la docent. No obstant, per no tractar-se d'una mobilitat significativa, no creiem que repercuteixi en l'ensenyament.

Com a elements de política d'incentivació podem considerar:

- la paga per objectius al professorat a temps complet;
- el pacte d'objectius individuals per activitats de postgrau o de cursos de formació permanent;
- les facilitats i els ajuts econòmics que es donen per assistir a activitats de formació continuada, congressos, etc.;
- l'elevat grau de participació en la presa de decisions en el que fa referència al funcionament de l'escola;
- els acords de la direcció del centre amb una editorial, per donar prioritat al professorat de l'escola en les activitats de revisions científiques i publicacions.

1.2 Gestió del personal d'administració i serveis

Des de l'any 1992 al 1999, el PAS a temps complet a l'EUI ha estat d'una secretària amb responsabilitat de la secretaria, dues administratives i un conserge. A més, durant aquest període va haver ocasionalment personal de suplència.

Considerem adequada la composició de l'*staff* administratiu ja que s'ha produït un augment d'activitat administrativa i acadèmica alhora que augmenta el nombre d'alumnes matriculats; increment que s'accentua en períodes més concrets com són l'inici i final del curs acadèmic. Per altra part, també es considera adequat el nombre d'un conserge per a cobrir les necessitats del centre.

Respecte a les prestacions i l'organització dels serveis, comentar que l'increment de les necessitats de la titulació, juntament amb la mancança de suport inicial del personal administratiu i la nova reestructuració informàtica ha tingut una repercussió directa en l'organització en forma d'increment de la feina des de l'any 1992 fins l'actualitat.

L'organització de serveis del PAS és considerada adient ja que cada persona té definides les seves funcions. A més d'una secretària hi ha dues administratives dedicades a les activitats de pregrau i una d'elles amb dedicació parcial a les activitats derivades del postgrau.

Per altre banda, les opinions d'alumnes i professors demostren un elevat grau de satisfacció en relació als serveis del PAS:

- la consideració dels alumnes respecte a com han estat solucionades les seves qüestions per part de la secretaria (p. 55), han estat: un 75.8 % d'alumnes considera que la secretaria els *ha resolt els seus dubtes*, un 11.7 % que *no ha resolt el seus dubtes però l'han indicat on preguntar* i un 7 % diu *no haver estat atès adequadament*.
- respecte la consergeria (p. 54), un 58.7 % afirma que *han resolt el seu dubte*, un 24.6 % que *no l'han resolt però l'han indicat on preguntar* i un 9.5 % que *no l'han atès adequadament*.(Annex 1)
- els professors, per la seva part, es pronuncien, en un 94.4 % dels casos, entre *alt* i *molt alt*, respecte el bon servei de la secretaria administrativa i en un 80.4 % , entre *alt* i *molt alt*, respecte el conserge; la resta, un 11.1 % valora el servei de consergeria *baix i que podria ser objecte de millora* (p. 40).(Annex 3)

Els horaris de prestació de serveis són de 8 a 17 h., amb un espai per informació general entre 11 i 15 h. de dilluns a divendres en els dos casos. L'administrativa dedicada a les activitats de postgrau té un horari modificable de 9 a 18 h. segons les necessitats. Creiem que aquests horaris són suficientment amplis per a atendre adequadament als alumnes.

Els plans de formació adreçats al PAS en la institució han estat pràcticament nuls fins l'any 1996. El suport de formació en aquesta àrea s'ha vist incrementat des de l'any 1996 fins al 1999.(Annex 20)

Respecte a la participació del PAS als òrgans de l'escola, esmentar que existeix un representant a la Junta d'Escola, aspecte que es considera positiu perquè representa aquest col·lectiu dins de l'òrgan representatiu i de participació del col·lectiu de l'escola.

En quant als incentius, es valoren com a satisfactoris els personals però no els professionals.

Considerem que és necessària la formació addicional del PAS, amb l'objectiu clar d'augmentar i mantenir la qualitat dels serveis proporcionats.

La incidència de la mobilitat del PAS és pràcticament nul·la des de el curs 97/98, la qual cosa és considerada positiva ja que l'experiència acumulada repercuteix en una més gran efectivitat.

Les absències són mínimes i quan aquestes són atribuïbles a motius de salut, es coneixen seguint la normativa vigent per salut laboral. La majoria de les vegades no es produeixen substitucions.

Els usuaris reben informació global en relació al PAS abans de la matriculació, quan s'informa de l'estructura administrativa i de serveis i després de la matriculació amb sessions programades per curs i amb atenció tutoritzada (veure punt 4.1, respecte a les tutories grupals). A més, l'alumne disposa per escrit, a la guia de l'alumne de tota la informació necessària, dins l'apartat Serveis; raons per les quals, la informació que es proporciona ens sembla suficient i el seu nivell satisfactori.

2. GESTIÓ DE PROCESSOS

2.1 Disseny del Pla d'Estudis

En el procés de disseny, s'han seguit els passos legalment establerts, fent especial èmfasi en la informació i participació, com ho demostra el treball fet amb l'equip de professors, la comissió d'escoles, etc., elements que generen un Pla d'Estudis amb un elevat nivell de consens.

En relació al nivell de satisfacció de professors i alumnes, els resultats de les enquestes d'opinió (Annex 3 i 1) mostren que són globalment satisfactoris:

- el professors, valoren l'actual Pla d'Estudis com a *millor que l'anterior*, en un 86.7 % els casos (p.7), i que convergeix amb l'objectiu de *formar bons/-es infermers/-es generalistes en l'àrea d'Atenció Primària, hospitalària i sociosanitària* en un 91.7 % dels casos (p. 8);
- els alumnes, per la seva part, valoren les qüestions derivades d'aquest Pla d'Estudis que els afecten, com l'assistència del professorat a classe (p.20), valorada en un 99.2 % dels casos entre *completa, molt alta* i *alta*; la puntualitat del professorat (p.21), valorada per un 98.4 % d'alumnes entre *molt* i *bastant elevada*; el compliment de les tutories per part del professorat, valorat en un 63.8 % dels casos com a positiu (p. 23); i la qualitat d'aquestes, valorada en un 95 % dels casos com a positiva (p.24).

2.2 Captació d'estudiants

Es participa en totes les activitats que poden ser útils per a donar a conèixer els estudis i el centre als nous estudiants:

- participació a les Jornades d'Orientació Universitària de la UAB;
- participació en sessions informatives als centres;
- a més, també es proporciona informació escrita i personalitzada si es demanda i es participa en el programa de visites escolars a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau.

El Comitè considera aquesta difusió per a la captació d'estudiants com a suficient, donada l'elevada demanda d'entrada al nostre centre en relació a les places ofertades.

2.3 Participació del personal docent en els òrgans de govern i de gestió. (Annex 10)

Tot el professorat a temps complet participa en la Junta d'Escola en la que també hi ha una representació del professorat a temps parcial. Així mateix també hi ha una representació del professorat a temps complet al Patronat, que es realitza de manera rotatòria. No hi ha representació sindical del professorat.

L'equip directiu està constituït per tots els Caps d'Àrea Docent amb dedicació a temps complet a l'Escola.

Existeix un Comitè de Credencials constituït per tres professors a temps complet per valorar la idoneïtat del perfil del professor titular de nova incorporació (Annex 21). Existeix un protocol per a facilitar la incorporació del nou personal docent.(Annex 17)

La resta de punts als que fa relació aquest apartat estan àmpliament comentats a l'apartat **6.4 Participació en els òrgans de govern i de gestió**. (Avaluació dels ensenyaments)

2.4 Els processos d'eleccions i participació estudiantil

Les eleccions estudiantils són el mitjà que condueix a l'elecció dels delegats de curs, dels representants al Patronat, a la Junta d'escola i a les comissions específiques. No existeixen associacions d'estudiants.

Per altra part, el centre estimula la participació dels alumnes en les jornades anuals d'estudiants que organitza l'Associació Catalana d'Infermeria, amb la concessió de tres beques per a aquells alumnes que vulguin assistir-hi, i una per a cada alumne que hi vulgui presentar alguna comunicació.

La resta de punts als que fa referència aquest apartat són tractats a l'apartat **5. Alumnes**.(Avaluació dels ensenyaments)

2.5 Activitats culturals i d'extensió universitària

No hi ha un programa específic però les activitats culturals que es realitzen corresponen a conferències i taules rodones organitzades en els cursos de postgrau i altres que pugui organitzar el Cap d'Àrea docent.

Es fa difusió tant d'aquestes activitats com d'aquelles que organitzen altres institucions. Els mecanismes d'informació per a la divulgació d'aquestes activitats tenen a veure amb els esmentats a l'**apartat 2.2**, i són: el Butlletí de Jornades Universitàries de la UAB, la participació en les Jornades d'Orientació Universitària de la UAB, la

participació en sessions d'orientació universitària a altres centres, la participació al Saló de l'Ensenyament, més tota un sèrie d'informació escrita i verbal.

El nivell de participació en aquestes activitats és baix, qüestió que atribuïm a l'elevada dedicació necessària per a fer front a les necessitats de la titulació, però el grau de satisfacció respecte a les activitats en les que es participa és elevat.

Donades les possibilitats reals en quant a dedicació a aquest tema, s'ha cregut convenient prioritzar aquelles activitats més directament relacionades amb la titulació.

2.6 Mecanismes de satisfacció

Els mecanismes o procediments emprats per a conèixer el nivell de satisfacció dels usuaris vinculats a la titulació són:

- entrevistes periòdiques amb els delegats dels diferents cursos;
- tutories i visites no formalitzades al despatx, per part dels alumnes;
- la Junta d'Escola;
- qüestionaris d'avaluació d'assignatures (teoria i pràctica), professors i pràctiques clíniques.(Annexes 14 i 15)

El coneixement de la satisfacció del professorat i del PAS es realitza de manera individualitzada.

El Comitè valora positivament l'existència d'un ampli ventall de mecanismes per valorar la satisfacció dels usuaris de la titulació.

Altres aspectes relacionats amb aquest apartat poden trobar-se als apartats **5. Alumnes** i **6. Professorat (Avaluació dels ensenyaments)**

2.7 Mecanismes de millora de la qualitat

Es realitzen activitats informatives en relació a la titulació, l'organització de l'escola i el pla d'estudis, a professors i a infermeres de referència. Per altra part, dins el pla de millora, també es realitzen activitats formatives adreçades al professorat i a infermeres de referència (**apartat 4. avaluació ensenyaments**) i activitats d'assessorament i col·laboració amb els centres de pràctiques.

Algunes dades generals que avalen les millores produïdes, són:

- la satisfacció del professorat respecte a les classes que imparteix (p.28), que es produeix en un 100 %, i la també creença, en un 100 % dels casos, respecte a l'elevat grau d'aprenentatge dels seus alumnes (p.21);
- la valoració dels alumnes respecte a la qualitat del professorat, amb un 98.4 % que la valoren entre *bona* i *molt bona* i la valoració del professorat, les pràctiques i la formació entre d'altres com el millor element de l'escola (p. 26), aspectes que tenen directament a veure amb les millores introduïdes esmentades.

Per a una més àmplia informació respecte aquest apartat, ens remetem al punt **6.2 Política d'innovació i ajuts a la docència** (Avaluació dels ensenyaments), on es valoren els mecanismes de millora de la qualitat.

2.8 Punts forts

- El fet de què el nombre de professors titulars sigui tant reduït, si be té desavantatges també té aspectes positius com el facilitar que el funcionament global sigui més àgil i participatiu. El grau d'informació del professorat és molt alt per la mateixa raó.
- Existència d'un document de Política de Professorat des del setembre de 1997.
- L'escassa mobilitat del professorat i del PAS, reforça la consolidació i eficàcia de l'equip.
- Valorem positivament els elements d'incentivació descrits, els quals creiem que es reflexen, en part, en el nivell de motivació i satisfacció del professorat, valorat a la p. 41, com a *molt alt* i *alt*, en un 100 % dels casos.
- L'elevada satisfacció d'alumnes i professors pel que fa a l'atenció que han rebut en aquesta àrea pot ser un indicador de que les prestacions i l'organització són positives.
- La centralització i coordinació de la gestió a secretaria (academicoadministrativa i aspectes de gestió econòmica) a nivell de l'alumnat i del professorat ha generat més autonomia i més eficàcia.

2.9 Punts febles

- Nombre insuficient de professors a temps complet.

- El fet de ser un grup reduït, té l'inconvenient d'afavorir la presa de decisions centralitzades.

- El canvi constant de normatives degudes als canvis de plans d'estudi, juntament amb el procés d'informatització acadèmica, ha propiciat que en alguns períodes acadèmics, el personal administratiu hagi resultat insuficient.

- Considerem que hi ha dificultat en l'elecció dels representants dels alumnes, ja que la seva implicació en aquests temes és baixa.

- Les activitats culturals i d'extensió universitària, són considerades com escasses i, per altra banda, difícils de compaginar amb els recursos humans disponibles.

- Els problemes informàtics en el programa acadèmic i la memòria informàtica insuficient a secretaria .

2.10 Propostes de millora

- Incrementar entre un i dos el nombre de professors titulars.

- Fomentar la participació dels estudiants en els Òrgans de Govern.

- Augmentar la memòria informàtica dels ordinadors de secretaria.

- Incrementar la formació dels programes específics que s'utilitzen a secretaria pel personal administratiu

- Suport administratiu en els períodes de matriculació

V. CONCLUSIONS

El Comitè Intern, al fer una valoració general del procés d'avaluació reconeix que, en general, ha estat molt positiu perquè ha permès una reflexió globalitzadora de la titulació. La majoria dels membres del comitè, destaquen la qualitat de l'ensenyament impartit, la qual cosa serveix per a estimular a tot l'equip docent a continuar en la mateixa línia. Alhora, els professors han esmentat com a molt positiu l'haver pogut reflexionar conjuntament amb els alumnes, tots els aspectes globals però mol especialment alguns punts febles, els quals ja han quedat reflectits en els apartats corresponent, així com el pensar en la manera de posar en marxa les propostes de millora descrites en el document.

Altres aspectes d'aquest procés, que també han estat esmentats com a positius per alguns dels membres d'aquest comitè, són l'haver tingut l'oportunitat de poder:

- . Aprofundir sobre el funcionament global de l'escola
- . Aprofundir en el coneixement de l'evolució de la titulació
- . Contrastar opinions dels alumnes amb els professors
- . Els alumnes integrants del Comitè Intern han esmentat que els hi ha representat quelcom positiu el conèixer la preocupació dels professors pel aprenentatge dels alumnes.

Finalment el comitè intern destaca la gran dedicació que ha suposat per a tots els membres du a terme aquest procés d'avaluació, tenint en compte les característiques de l'EUI St. Pau i l'època en que s'ha portat a terme (final i inici d'any acadèmic).

VI. BIBLIOGRAFIA

1. Casanovas I., Esteve J, Jara J., *Avaluació del professorat i de les assignatures per part dels alumnes, en una Escola Universitària d'Infermeria*. Barcelona. Associació d'exalumnes de la EUI Sta Madrona. Butlletí monogràfic de docència (2) : 44-48. Gener de 1988.
2. Consejo General de Enfermería. Grupo IX Subgrupo de Enfermería. *Proyecto de reforma de las directrices para la elaboración de los Planes de Estudio de Diplomado en Enfermería*. Madrid 1.987
3. Resolución del 11 de Marzo de 1.997 de la Universitat Autònoma de Barcelona (BOE del 23/4/1.997) *Plan de Estudios conducente al título oficial de Diplomado en Enfermería*.
4. Resolución del 15 de Febrero de 1.993 de la Universitat Autònoma de Barcelona (BOE del 5/4/1.993). *Plan de Estudios conducente al título oficial de Diplomado en Enfermería*.
5. Acord del 16 de novembre de 1995 de la Universitat Autònoma de Barcelona. *Reglament de la UAB. Normativa externa*. (Acord 85)
6. Escola d'Infermeria St. Pau. Llibre d'actes 1993-1996 (2): 59,84,32-38
7. Consell de Col·legis oficials de Diplomats en Infermeria de Catalunya. *Competències de la professió d'infermeria*. Barcelona 1997.
8. Esteve J. *Nous escenaris de futur en la prestació de cures*. V Congrés d'Infermeria Catalana; 1997 novembre 12-14; Girona.

VII. ANNEXES

- 1 Qüestionari alumnes.
- 2 Qüestionari exalumnes.
- 3 Qüestionari professors.
- 4 Plans docents (90/91 – 98/99).
- 5 Guia estudiant (93/94).
- 6 Perfil ensenyament Comissió UAB.
- 7 Memòries (de 93 a 98).
- 8 Programes (98/99).
- 9 Guia estudiant (98/99).
- 10 Document reorganització EUI St. Pau.
- 11 Planificacions anyals (1r, 2n, 3r any 98/99).
- 12 Setmanes de docència (98/99).
- 13 Planificació exàmens (98/99).
- 14 Qüestionari avaluació assignatures (98/99).
- 15 Qüestionari avaluació assignatures pràctiques clíniques (98/99).
- 16 Conveni de pràctiques
- 17 Política de professorat de l'Escola.
- 18 Qüestionaris avaluacions curs “Actualització d'Ètica en Infermeria” (97/98).
- 19 Superfície útil Escola Universitària Infermeria (96/97).
- 20 Relació activitats de formació del personal administratiu.
- 21 Reglament EUI St. Pau 1997 (títol 3r art. 13 i 14)